
Kina, Grønland, Danmark

– konsekvenser og muligheder i kinesisk Arktispolitik

Mads Fuglede
Johannes Kidmose
Marc Lanteigne
Gary Schaub Jr.

Januar 2014

Denne rapport er en del af Center for Militære Studiers forskningsbaserede myndighedsbetjening for Forsvarsministeriet. Formålet med rapporten er at belyse både Kinas position i Arktis, rigsfællesskabets muligheder og udfordringer i det arktiske område og endelig, hvordan de geopolitiske forhold i Stillehavet også er en faktor for den geopolitiske virkelighed for rigsfællesskabet i Arktis. Rapporten afsluttes med en række anbefalinger til rigsfællesskabet.

Center for Militære Studier er et forskningscenter på Institut for Statskundskab på Københavns Universitet. På centret forskes der i sikkerheds- og forsvarspolitik samt militær strategi, og centrets arbejde danner grundlag for forskningsbaseret myndighedsbetjening af Forsvarsministeriet og de politiske partier bag forsvarsforliget.

Denne rapport er et analysearbejde baseret på forskningsmæssig metode. Rapportens konklusioner kan således ikke tolkes som udtryk for holdninger hos den danske regering, det danske forsvar eller andre myndigheder.

Læs mere om centret og dets aktiviteter på: <http://cms.polsci.ku.dk/>.

Forfattere:

*Videnskabelig assistent, USA-analytiker, Mads Fuglede, Center for Militære Studier
Militæranalytiker, kaptajnløjtnant, Johannes Kidmose, Center for Militære Studier
Seniorforsker, ph.d., Marc Lanteigne, Victoria University of Wellington
Seniorforsker, ph.d., Gary Schaub Jr., Center for Militære Studier*

Forsker, ph.d., Lars Bangert Struwe har bistået ved redigeringen.

ISBN: 978-87-719-8-7393

This report is a part of Centre for Military Studies' policy research service for the Ministry of Defence. Its purpose is to examine the Chinese position as well as the possibilities and challenges of the Rigsfællesskabet (political union of Denmark, The Faroes and Greenland) in the Arctic regions and finally how the geopolitical situation in the Pacific is also a factor for the geopolitical reality to the Rigsfællesskabet in the Arctic regions. The report concludes with a handful of recommendations to the Rigsfællesskabet.

Centre for Military Studies is a research-based centre located at the Department of Political Science at the University of Copenhagen. The centre performs research in connection with security and defence policies and military strategies and this research constitutes the foundation for the policy research services that the centre provides for the Ministry of Defence and the political parties to the Defence Agreement.

This report is an analysis based on research methodology. Its conclusions should therefore not be understood as the reflection of the views and opinions of the Danish Government, the Danish Defence or any other authority.

Read more about the centre and its activities at <http://cms.polsci.ku.dk/>.

Authors:

*Research assistant, USA Analyst, Mads Fuglede, Centre for Military Studies
Military analyst, Lieutenant Commander, Johannes Kidmose, Centre for Military Studies
Senior Lecturer, PhD, Marc Lanteigne, Victoria University of Wellington
Senior Researcher, ph.d., Gary Schaub Jr., Centre for Military Studies*

Researcher, PhD, Lars Bangert Struwe, has assisted in the editing.

ISBN: 978-87-719-8-7393

Abstract

This report examines the Chinese position as well as the possibilities and challenges of the Rigsfællesskabet (political union of Denmark, The Faroes and Greenland) in the Arctic regions and finally how the geopolitical situation in the Pacific is also a factor for the geopolitical reality to the Rigsfællesskabet in the Arctic regions. The report does not predict a Chinese or American militarization in the Arctic regions.

The growth of China forms the basis of most discussions on the development of the future global security policy. USA has decided to handle this by both including and involving China, which is directly relevant to Denmark and the Rigsfællesskabet. This could result in the Arctic regions becoming a future cooperation area between Denmark and USA. The report gives a number of recommendations regarding Denmark's opportunity to involve USA further in the Arctic regions and to the Rigsfællesskabet's future ability to focus on new possibilities in the Arctic regions.

Dansk resumé

Denne rapport belyser både Kinas position i Arktis, rigsfælleskabets muligheder og udfordringer i det arktiske område og endelig, hvordan de geopolitiske forhold i Stillehavet også er en faktor for den geopolitiske virkelighed for rigsfællesskabet i Arktis. Rapporten konkluderer, at vi ikke vil opleve en militarisering fra kinesisk eller amerikansk side i Arktis.

Kinas vækst er i disse år udgangspunktet for de fleste diskussioner om verdens sikkerhedspolitiske udvikling i fremtiden, og USA har besluttet sig for at håndtere den ved både at inddæmme og at engagere Kina. Det er direkte relevant for Danmark og for rigsfællesskabet. Det betyder bl.a., at Arktis er et muligt fremtidigt samarbejdsområde for Danmark og USA. Rapporten giver en række anbefalinger til, hvordan Danmark kan engagere USA yderligere i Arktis, og hvordan rigsfællesskabet kan fokusere på nye muligheder i den arktiske region.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	1
1.1 Problem og baggrund.....	1
1.2 Opgave	2
1.3 Fremgangsmåde	2
2. KINAS POLITISKE UDVIKLING	4
2.1 Kinas udvidede politik for Arktis.....	7
2.2 Grønlands rolle i Kinas vækstpolitik.....	12
2.3 Åbningen af handelsruter i Arktis	14
3. KINA I ARKTISK RÅD	16
4. RIGSFÆLLESSKABETS FORHOLD TIL KINA I ARKTIS	20
4.1 Kinas strategiske råderum over for USA og Arktis.....	20
4.2 Rigsfællesskabets strategiske valg i Arktis – med Kina som medspiller	25
5. KONKLUSION	29
6. ANBEFALINGER	32
7. NOTER	34
8. LITTERATURLISTE	38

1. Indledning

Alle, der har en interesse i de arktiske spørgsmål, og det har Kina jo i forhold til bl.a. mineraler og sejlruiter, bør have lov til at sidde med ved bordet, i stedet for at der dannes konkurrerende fora. Vi er tilhængere af en åben tilgang fra dansk side og tror, det er til Arktisk Råds store fordel, at lande, der har noget at bidrage med, er med i rådet. (Tidligere udenrigsminister Villy Søvndal).¹

Kinas vækst er i disse år udgangspunktet for de fleste diskussioner om verdens sikkerhedspolitiske udvikling i fremtiden, og USA har besluttet sig for at håndtere den ved både at inddæmme og at engagere Kina. Dette er direkte relevant for Danmark og for rigsfællesskabet.

Den verdensorden, der opstod efter Sovjetunionens sammenbrud i 1991, er defineret af USA's dominans, som er så udtalt, at man sandsynligvis ikke på noget tidligere tidspunkt i verdenshistorien har oplevet en nation, der er så stærk i forhold til sine omgivelser som netop USA. Det er et udbredt synspunkt, at hvis denne amerikanske fase skal afløses af en anden verdensorden, må drivkraften i denne proces være Kinas bemærkelsesværdige vækst.²

Kinas vækst har således længe været den største udfordring for USA. Siden præsident George H. Bushs regeringsperiode har der været en fornemmelse af, at det er et spørgsmål om tid, før et de facto-G2 bestående af USA og Kina bliver en realitet. Præsident Barack Obama har stået for en orientering af USA mod Asien – en såkaldt ”pivot to Asia”. Denne udvikling påvirker dansk politik i kraft af bl.a. dansk erhvervsliv og ikke mindst rigsfællesskabets endnu uudnyttede ressourcer i Arktis og åbningen af nye sejlruiter. Hvilken indflydelse har disse forhold på rigsfællesskabet i Arktis i forhold til USA og USA's strategi i Arktis? Og udgør USA's orientering mod Asien en sikkerhedspolitisk udfordring for rigsfællesskabet i Arktis? Disse spørgsmål vil denne rapport søge at besvare.

1.1 Problem og baggrund

USA's og Kinas interesse i Arktis bunder i høj grad i landenes interesse i adgangen til søtransport og handel. Det rejser det klassiske spørgsmål om, hvem der har kontrol over havene. Dette formulerede den britiske officer, opdagelsesrejsende og spion sir Walter Raleigh i 1600-tallet på følgende vis: ”Whoever commands the sea, commands the trade; whosoever commands the trade of the world commands the riches of the world, and consequently the world itself.”³ Denne tilgang til strategi videreførte den amerikanske

strategitænkere Alfred T. Mahan i sine diskussioner om kontrol over havene. Forholdene i Arktis kan altså ud fra en traditionel strategisk tankegang give anledning til konfrontation. Kinas intentioner i Arktis vækker da også bekymring i den offentlige debat, og jævnligt beskriver artikler risikoen for konfrontation – eller risikoen ved ikke at tage en konfrontation med Kina.⁴

Center for Militære Studier (CMS) har i en række studier diskuteret risikoen for en militær konfrontation i Arktis. Fokus har i de tidligere studier først og fremmest været på de fem arktiske stater og deres interesser. Studierne har konkluderet, at risikoen for en militær konfrontation er lille. I denne rapport er fokus ikke på de arktiske stater, men på Kina og USA og de udfordringer, disse lande giver rigsfællesskabet i Arktis. Rapporten giver indledningsvis et overblik over Kinas interesser i Arktis, USA's strategiske opfattelse af Kina og USA's interesser i Arktis og dernæst en vurdering af rigsfællesskabets position i de kinesiske og amerikanske sammenfald. På det grundlag kommer rapporten med en række praktiske anbefalinger til fokusområder i Arktis set i lyset af den strategiske analyse af henholdsvis USA's, Kinas og rigsfællesskabets interesser i Arktis.

1.2 Opgave

Denne rapport er et produktionsmål inden for CMS' forskningsbaserede myndighedsbetjening af forsvarsforligskredsen i 2013 og dækker området geopolitik i Arktis med særligt fokus på USA og Kina.

1.3 Fremgangsmåde

Ud fra den ovenstående opgavebeskrivelse har CMS afholdt en række interne møder for at afklare problemfeltet. På den baggrund har vi valgt nedenstående fremgangsmåde for opgaven.

Overordnet førte opgaveanalysen frem til tre trin forud for den endelige konklusion og anbefaling. Første trin var afsøgning og gennemgang af den amerikanske strategiske diskussion om Kina med udgangspunkt i forskningslitteraturen såvel som i en national og international kontekst. Andet trin bestod i at tilknytte Dr. Marc Lanteigne, som er en internationalt anerkendt ekspert med viden om Kina og landets interesser i Arktis. Han har i en årrække beskæftiget sig med kinesisk udenrigs- og sikkerhedspolitik og har bidraget med rapportens kapitel om Kinas interesser i Arktis. Tredje trin var, på baggrund af samtaler med Lanteigne og af hans analyse, at supplere analysen med forskningsviden om amerikansk

strategi og forholdene i Arktis samt militærfaglig viden om Arktis. Således kombinerede vi specifikke kompetencer med hensyn til Kina og den arktiske region med CMS' generelle kompetencer inden for dansk strategi og rigsfællesskabets forhold. Dette har samlet ført til rapportens konklusion og anbefalinger.

Det skal dog samtidig understreges, at rapportens perspektiver, konklusioner og anbefalinger alene er forfatterens ansvar.

2. Kinas politiske udvikling

En af de mest markante ændringer i Kinas udenrigspolitik under Hu Jintao-regeringen (2002-12) var den hurtige ekspansion af landets internationale interesser fra primært at have været vendt mod Asien-Stillehavs-regionen til at omfatte andre dele af verden langt fra de kinesiske grænser. Under Hus forgænger, Jiang Zemin, var Beijings internationale fokus især rettet mod USA og Kinas umiddelbare naboer, herunder Japan, Nord- og Sydkorea og Rusland samt Sydøst- og Centralasien. Mens disse aktører fortsat har høj prioritet i Kinas nuværende udenrigspolitik, både under Hu og under den nye Xi Jinping-regering, som blev indsat i slutningen af 2012, har der været langt større vægt på tværregionalt diplomati, hvor man har udbygget forbindelserne til områder langt fra Kina, herunder i Afrika, Europa, Latinamerika, det sydlige Stillehav og i stigende grad Arktis.

Beijing har altså udvidet sine internationale interesser til mange dele af verden i løbet af det seneste årti og har samtidig understreget, at Kinas udenrigspolitik ikke ville følge det samme spor som tidligere. I stedet forsøger Kina at opnå stormagtsstatus, mens man stadig udviser respekt for gældende love, normer og internationale organisationer. I de første år af Hus regeringstid lagde man i kinesiske udenrigspolitiske kredse stor vægt på såkaldt fredelig vækst, hvilket ville sige, at Kina ikke ville forsøge at være en nedbrydende magtfaktor, selvom landet gradvist blev stærkere og stærkere. Selv udtrykket 'vækst' blev så politisk ømtåleligt, at man begyndte at anvende udtrykket 'fredelig udvikling' i stedet.⁵ Den underliggende betydning var den samme: Kina ville ikke forsøge at omvælte det etablerede internationale system, selvom landet fik større magt.

I de første måneder af Xi-regeringens levetid har Kinas udenrigspolitik udvist en større fortrolighed med og tillid til landets stigende internationale rolle og højere magtstatus. Det ses bl.a. af Xi-administrationens hyppige brug af udtrykket 'den kinesiske drøm', der indebærer yderligere 'foryngelse' af landet og en større rolle for det enkelte individ i opbygningen af den kinesiske nation.⁶ Ikke desto mindre har Beijing stadig primært fokus på opbygning af partnerskaber baseret på gensidige interesser snarere end på dynamikforholdet mellem stormagt og lille stat i landets forbindelser med regioner uden for Asien-Stillehavsområdet. Dette skyldes delvist, at Kina, i modsætning til tidligere fremvoksende stormagter, vokser op under langt større international bevågenhed med landets fremtidige politikker og mål. Der er også stadig megen intern debat i Beijing om, i hvilken grad landet skal fortsætte

med at følge den ofte citerede doktrin fra Deng Xiaoping-æraen: at undgå åbent at vise, hvad man er i stand til, og i stedet holde lav profil.

Kinas tværregionale diplomati har siden 2000 antaget mange former og budt på fx bilaterale aftaler, større engagement i internationale fora og organisationer af forskellig form og størrelse samt økonomisk samarbejde såsom øget handel, joint ventures og udviklingsbistand. Denne udvidelse og forankring af Kinas diplomatiske interesser har fundet sted, i takt med at landets magtniveau er vokset så meget, at Kina i 2011 var verdens næststørste økonomi efter USA og dermed overhalede Japan. Kinas strategiske betydning ændrer sig stadig på mange områder, men er øget i takt med landets stigende økonomiske magt.

På trods af denne udvikling er Kina fortsat i mange henseender et udviklingsland, og på det nationale plan er der et utal af problemer i forhold til økonomiske og politiske reformer. Det kinesiske kommunistparti fører direkte eller indirekte tilsyn med en stor del af den kinesiske økonomi, og internt i regeringen drøfter man løbende, hvordan reformprocessen skal foregå, så man sikrer videreudvikling af velfærdssamfundet og løser de alvorlige problemer med stor økonomisk ulighed samt korrupsion og forurening. Kinas voksende økonomi er afhængig ikke blot af samhandlen med Vesten, især USA og Europa, men også af en konstant tilstrømning af energi og råstoffer. Den globale finanskrisen i 2008 og den efterfølgende recession i Vesten har haft en negativ indvirkning på den kinesiske eksport, selvom landets vækstrater i forhold til vestlige normer har været sunde, og bruttonationalproduktet forventes at være steget med ca. 7,5 % ved udgangen af 2013.⁷ Alligevel er der fortsat bekymring i Kina såvel som globalt over det scenarie, der kaldes en blød landing, hvor landet oplever langsommere økonomisk udvikling og potentielt større arbejdsløshed, hvilket medfører øget pres på det kinesiske politiske system.

Siden den globale recession begyndte, har der fra de højeste niveauer af Kinas kommunistiske parti lydt opfordringer til at justere Kinas økonomiske system i retning af større hjemlig vækst og til at udvikle infrastrukturen.⁸ Der er dog ingen tvivl om, at produktion og eksport vil udgøre størstedelen af Kinas økonomiske rammer i den nærmeste fremtid. Behovet for råstoffer har været en vigtig dimension af Kinas tværregionale diplomati, især i forhold til udviklingslandene. Import af fossile brændstoffer har været en vigtig del af den kinesiske handel, eftersom man forsøger at dirigere energiforbruget væk fra kinesisk kul, som udgør ca. 70 % af landets brændstofforbrug, men som er ineffektivt og en af de største forureningskilder i landet. I september 2013 overtog Kina USA's rolle som

verdens største olieimportør,⁹ og Beijing har arbejdet målrettet på at skaffe nye forsyningskilder til olie og gas, fortrinsvis i lettilgængelige og politisk stabile regioner.

Efterhånden som Kina har opnået stormagtsstatus, forsøger man at hæve landets internationale stemme, ikke blot i anliggender, der vedrører Asien-Stillehavs-området, men også i andre dele af verden, hvilket har ført til bekymring om, hvorvidt Kinas vækst vil gøre, at landet i stigende grad kommer i et modsætningsforhold til USA og USA's allierede.

I mange dele af verden har der været øget mulighed for politisk og økonomisk konkurrence mellem Vesten og Kina, herunder om ressourcer. Bl.a. i Arktis, en region, der er begyndt at tiltrække sig stor international opmærksomhed på grund af områdets stigende tilgængelighed som følge af klimaforandringerne. Arktis og den nordligste region får større og større økonomisk betydning på grund af tilgængeligheden af råstoffer, herunder fossile brændstoffer (olie og gas) samt uædle og ædle metaller, mineraler og ædelstene. Mens en stor del af Kinas ressourcediplomati i regionen har været fokuseret på Grønland, er andre dele af Arktis, bl.a. Canada, Island og Rusland, også interessante for Kina i råstofsammenhæng.

Siden den kinesiske handel begyndte at vokse i løbet af 1990'erne, har en stor del af den kinesiske strategiske opmærksomhed været rettet mod udviklingen af maritime handelsruter. På grund af isens afsmeltning i Arktis bliver søveje, som tidligere var ufremkommelige for alle former for skibe undtagen særlige isbrydere, mere og mere rentable. Dette betyder kortere transittider mellem de vigtigste markeder. Med væksten i Kinas handel har der været udtrykt bekymring i Beijing for, hvordan man undgår udenlandsk indblanding i den maritime shippingsikkerhed fra statslige såvel som ikkestatslige aktørers side. Under Hu-regeringen var man meget optaget af det såkaldte Malacca-dilemma, der vedrører, at en stor del af kinesisk handel, herunder fossile brændstoffer, skal passere gennem Det Indiske Ocean og det smalle Malaccastræde.¹⁰ Fx skal ca. 80 % af Kinas importerede olie og gas passere herigennem. Derfor søger Kina konstant efter alternative handelsruter i mindre politisk følsomme områder.

Kina er blandt de mange stater, der følger den økonomiske udvikling i Arktis tæt, mens landet søger større indflydelse i regionale anliggender på baggrund af sin voksende magt og formåen. Denne udvikling har været en udfordring for de arktiske kyststater, herunder rigsfællesskabet, som nu forener den øgede internationale opmærksomhed på arktiske ressourcer med behovet for at udvikle deres egne politiske og økonomiske interesser og

samtidig fremme en højere grad af samarbejde mellem de polare stater. Som det fremgår af det følgende, har Kinas arktiske interesser udviklet sig ad tre forskellige veje.

For det første søger Beijing adgang til potentielt lukrative råvarer, som formodentlig bliver mere tilgængelige i Arktis og især i Grønland, der har vist sig at have et væld af endnu uudnyttede værdifulde ressourcer. Men også andre områder i Arktis er potentielt interessante. Selvom Kina forsøger at få større adgang til disse råvarer, er man bevidst om, at man bliver nøje overvåget af andre aktører, herunder USA og EU, og derfor er det i Beijings interesse at undgå at blive en katalysator for en åbenlys ressourcekamp. For det andet er den potentielle åbning af arktiske sejlruiter, især Nordøstpassagen via den sibiriske kyst, af stor interesse for Kina, som ønsker at eksportere varer til bl.a. Europa ad hurtigere og billigere ruter. For det tredje ønsker Kina at spille en større rolle i Arktisk Råd i kølvandet på, at landet i maj 2013 opnåede permanent observatørstatus i rådet. Beijing forsøger via sin position at definere forholdene i den arktiske region som et hovedsageligt internationalt anliggende og ikke et anliggende, der udelukkende er af interesse for kyststaterne. Efterhånden som den arktiske region får større global strategisk og økonomisk betydning, fokuserer Beijing i højere grad på at undgå at blive udelukket fra fremtidige beslutningsprocesser, især eftersom to andre stormagter (Rusland og USA) er fuldgyldige medlemmer af rådet.

2.1 Kinas udvidede politik for Arktis

Vi har stadig ikke fra Beijings side set en tilbundsående redegørelse, der specifikt belyser Kinas arktiske politik. I 2009 udtalte en ledende kinesisk udenrigspolitisk talsmand officielt, at hans regering ”ikke har en arktisk strategi”.¹¹ Men Kinas nyligt øgede aktiviteter i Arktis giver mulighed for bedre at kunne identificere specifikke komponenter i en spirende regional strategi, og sandsynligvis vil en hvidbog eller lignende blive udsendt af Beijing i den nærmeste fremtid.

Udgangspunktet for Kinas arktiske diplomati har været videnskabelig forskning, herunder miljøforskning. Selvom Kina i 1925 var medunderskriver af Spitsbergtraktaten (Svalbardtraktaten), som tillod kinesiske fartøjer at drive fiskeri og anden kommerciel virksomhed i det højarktiske område, var der ikke megen kinesisk aktivitet før årtier senere.¹² I 1990'erne indledte Beijing sin arktiske forskningsdagsorden med besøg på Nordpolen og havforskningsudstillinger, der kulminerede med åbningen af Arctic Yellow River Station, en forskningsstation i Ny-Ålesund på den norske øgruppe Svalbard i 2004.¹³ I 1993 købte man en isbryder af Ukraine, *Xuelong* (*Snedragen*), og i 2009 besluttede den kinesiske regering, at

der skulle bygges mindst én kinesisk isbryder for bedre at kunne tjene landets voksende arktiske interesser. Kinas isbryderprogram opererer under den kinesiske Arktis- og Antarktis-administration, som er en underafdeling af Kinas State Oceanic Administration, en underafdeling af det kinesiske ministerium for jord og ressourcer. I 2012 afsluttede *Xuelong*, der er i stand til at bryde is af op til ca. 1,2 meters tykkelse, en rundrejse, som omfattede gennemsejling af Nordøstpassagen og stop i Island, hvor der blev foretaget akademiske og videnskabelige udvekslinger.¹⁴

Et andet skridt fremad for Kinas arktiske diplomati blev taget i 2013 med indgåelsen af en frihandelsaftale mellem Kina og Island. Aftalen var den første frihandelsaftale underskrevet af Beijing og en europæisk stat og kun den anden af sin art med et medlem af OECD (den første blev indgået med New Zealand i 2008). De bilaterale forhandlinger om en frihandelsaftale begyndte i 2006, længe før Kinas nuværende arktiske politik begyndte at tage form. Beijing indgik først og fremmest aftalen for at vise sin vilje til større økonomisk engagement med Europa, især i kølvandet på de mislykkede indledende forhandlinger om en mulig frihandelsaftale mellem Kina og EU tidligere i årtiet. Der var en lang pause i forhandlingerne mellem 2009 og 2012 som følge af Islands økonomiske krise i slutningen af 2008 samt Islands ansøgning om optagelse i EU i 2009.¹⁵ Hvis Island opnår EU-medlemskab, vil alle bilaterale frihandelsaftaler underskrevet af Island, herunder Kina-aftalen, nemlig automatisk blive erklæret ugyldige som en betingelse for godkendelse af medlemskabet.

Da den offentlige opbakning i Island til EU-medlemskab på kort sigt var aftagende, og efter den daværende kinesiske premierminister Wen Jiabaos banebrydende besøg i Reykjavík i 2012, var der stemning for genoptagelse af forhandlingerne om en frihandelsaftale. Da de blev genoptaget i slutningen af 2012, begyndte Kina at opfatte en aftale som en potentiel hjørnesteen i udviklingen af landets arktiske interesser. Kinas ambassade i Reykjavík er i øvrigt den største i landet, og det bilaterale finansielle samarbejde blev styrket i 2010 med en valutaswap-aftale på 3,5 mia. yuan (569 mio. dollars), som blev forlænget i september 2013, hvilket kan ses som en tillidserklæring til den islandske økonomi. I løbet af samme måned valgte den islandske regering under Sigmundur Davíð Gunnlaugsson at opløse landets EU-forhandlende udvalg, hvilket yderligere tyder på, at Island ikke vil søge om medlemskab i den nærmeste fremtid. Islands udenrigsminister, Gunnar Bragi Sveinsson, udtalte i et interview i oktober 2013, at han ikke støtter Islands potentielle EU-medlemskab, og at landet ville være bedre tjent med at forbedre forbindelserne til Kina og Østasien og muligvis blive et

arktisk transitknudepunkt. Islands nordøstlige region, Finna fjörður, er ofte blevet nævnt som en potentiel dybvandshavn til udvidet regional shipping.¹⁶

I april 2013 efterlyste den islandske præsident Ólafur Ragnar Grímsson større økonomisk tilstedeværelse af Kina og andre asiatiske stater i Arktis på grund af regionens voksende økonomiske betydning.¹⁷ Der er dog visse politiske brydninger i Island vedrørende øgede økonomiske forbindelser til Kina. Det kom bl.a. til udtryk i en kontrovers omkring den kinesiske investor Huang Nubos annoncering af sine planer. Som direktør for ejendomsfirmaet Beijing Zhongkun Investment Group ville han købe ca. 30.000 hektar jord i det nordøstlige Island og udvikle turistfaciliteter til en værdi af 200 mio. dollars. Den oprindelige anmodning blev afvist af den islandske regering i 2011 efter stor offentlig utilfredshed, idet man henviste til love, der begrænser jordopkøb af aktører uden for EØS. Imidlertid blev anmodningen omskrevet året efter, således at der blev ansøgt om at lease et mindre landområde til samme formål.¹⁸ Den endelige beslutning om lejemålet er endnu ikke truffet, men den nuværende centrum-højre-regering i Reykjavík har udvist større interesse for udenlandske investeringer end den tidligere regering. Selvom Huang havde understreget, at han søgte en aftale som privat forretningsmand, var der bekymringer i Island med hensyn til de potentielle fordele for den kinesiske regering, hvis projektet blev gennemført.

Som en del af Beijings initiativ til at gennemføre frihandelsaftaler med alle fire medlemmer af EFTA indledtes forhandlinger mellem Kina og Norge i 2008. Men efter otte forhandlingsrunder blev der sat en brat stopper for forhandlingerne i slutningen af 2010 som følge af Beijings højlydte protester over tildelingen af Nobels fredspris til den kinesiske systemkritiker Liu Xiaobo. Alle centrale bilaterale politiske forbindelser blev afbrudt, og samhandlen mellem de to lande blev påvirket negativt. I oktober 2011 indrykkede den daværende norske udenrigsminister, Jonas Gahr Støre, en erklæring i avisen *Dagens Næringsliv*, hvori han understregede Nobelkomiteens politiske uafhængighed og udtrykte håb om genoprettelsen af tidligere bånd,¹⁹ men der er stadig ingen konkrete tegn på, at forholdet er genopvarmet til et punkt, hvor drøftelser om en frihandelsaftale kan genoptages. Men med ændringer i regeringen i begge lande og med Norges støtte til Kinas optagelse i Arktisk Råd som permanent observatør kan der være en optøning undervejs. For nuværende forbliver Norge det eneste EFTA-medlem, der endnu ikke har indgået en frihandelsaftale med Kina, eftersom en aftale med Schweiz blev undertegnet i juli 2013 med Liechtenstein som delpart på grund af landets toldunion med Schweiz.

Ud over friere handel har langt de mest synlige tegn på Kinas voksende tilstedeværelse i den arktiske region været at finde inden for ressourceefterforskning og -udvinding. Siden Kinas økonomiske reformer begyndte i slutningen af 1970'erne, har landet i stigende grad været afhængigt af råvareimport til energi, produktion, konstruktion og udvikling af infrastrukturen, og meget af Kinas tværregionale diplomati i det seneste årti, særlig i de ressourcerige områder (Afrika og Centralasien), har koncentreret sig om fælles udvinding af råstoffer til eksport til Kina. I nogle tilfælde, navnlig med hensyn til olie og gas i Mellemøsten, har Beijing haltet bagefter med hensyn til at indgå ressourcepartnerskaber og har måttet konkurrere med etablerede vestlige interesser om de økonomiske partnerskaber. På det seneste har der været tilfælde af modstand mod Kinas resourcediplomati. Beijing har været genstand for international kritik, fordi Beijing samarbejdede med Sudan, et regime under anklage for at overtræde menneskerettighederne, og i Zambia har de kinesiske økonomiske forbindelser mødt modstand af frygt for, at Kina skulle dominere den lokale økonomi. Ved at indgå i internationale økonomiske partnerskaber, herunder om ressourceudvikling, har den kinesiske regering skelnet mellem politik og økonomi, hvilket før har ført til kritik fra Vesten.

I Arktis er Kinas resourcediplomati synligt adskillige steder, navnlig med hensyn til energi, metal og mineraler, i en tid, hvor isen fortsætter med at smelte, og førhen utilgængelige land- og havområder bliver tilgængelige for udvikling. Imidlertid har den internationale kontrol med Beijings økonomiske aktiviteter i regionen ført til en tilbageholdende tilgang fra kinesiske interessers side på grund af frygt for global modstand, hvis landets tilgang til at erhverve arktiske ressourcer opfattes som alt for aggressiv.

Med et stigende behov for olie og gas til at sætte yderlige skub i landets økonomi har Beijing reageret med stor interesse på potentialet i udvinding af fossile brændstoffer i Arktis. En rapport fra 2009 fra United States Geological Survey estimerede, at den nordlige polarcirkel, som repræsenterer 6 % af verdens overflade, kan indeholde 13 % af verdens uudnyttede olieforsyninger og op til 30 % af verdens naturgas, især nord for Rusland (Sibirien), nord for Alaska og mellem Baffin Island i Nunavut (Canada) og Grønland.²⁰ Denne kombination af uudnyttede olie- og gasforsyninger og et politisk stabilt område er særdeles interessant for Kina, især da Beijing er i en meget gunstig økonomisk position til at levere opstartskapital og materiel til efterforskning og udvikling.

Kinas voksende interesse i at samarbejde om udvinding af arktisk olie og gas kan ses i flere forskellige dele af regionen. I februar 2013 afsluttede China National Offshore Oil

Corporation (CNOOC) købet af den canadiske energivirksomhed Nexen trods uenighed i den canadiske regering. Handlen var en betydelig konsolidering af kinesiske interesser i det potentielt lukrative tjæresand i det nordlige Alberta (Canada).²¹ Måned efter, da den kinesiske præsident Xi var på sit første statsbesøg, blev der indgået aftale med Moskva om køb af 620.000 tønder olie om dagen fra det russiske statsejede selskab OAO Rosneft samt om fælles udvikling af en gasledning til Kina. Desuden ville OAO Rosneft sammen med China National Petroleum Corporation udforske farvandene nord for den russiske kyst. Dette var den første aftale af en sådan art, som Moskva havde indgået med asiatiske interesser, og aftalen kan yderligere konsolidere Kina som en arktisk energimagt og placere Kina som den største aftager af russisk råolie ved at overgå Tyskland.²²

Endelig blev der i oktober 2013 underskrevet en aftale, der gav et partnerskab mellem CNOOC og det Reykjavík-baserede energiselskab Eykon licens til efterforskning af olie og gas i Dreki-regionen i Nordatlanten mellem Island og Norge. Da Eykon begyndte at udarbejde et forslag om efterforskning af fossile brændstoffer i regionen, slog Islands National Energy Authority fast, at Eykon skulle have en udenlandsk partner for at kunne gå videre med projektet, og det endte med, at valget faldt på CNOOC.²³ Området for efterforskningen støder op til Jan Mayen-området på den norske side af den maritime grænse, og ifølge en aftale fra 1981 mellem Island og Norge har begge parter mulighed for at kræve 25 % andel i enhver efterforskningslicens udstedt af det andet lands regering. Hidtil har den nyligt valgte norske centrum-højre-regering med statsminister Erna Solberg i spidsen afvist at ville deltage. Et de facto-moratorium om arktisk olieefterforskning blev annonceret i begyndelsen af oktober 2013, således at Solbergs mindretalsregering kunne opnå støtte fra midterpartierne.²⁴

Selvom efterforskningsprocessen kan kræve års arbejde, fremmer Dreki-aftalen ikke kun Beijings tilstedeværelse i Arktis på energiområdet, men har også potentiale til at styrke Island som en stærkere energiaktør ved siden af Norge. Øget kinesisk deltagelse i islandske energiprojekter vil i øvrigt i høj grad bidrage til Islands fortsatte bestræbelser på at tiltrække udenlandske investeringer i kølvandet på bankkrisen i 2008 og den efterfølgende recession. Dreki-aftalen kan også blive springbræt for kinesiske offshoreprojekter andre steder i Arktis. Men trods de forbedrede vilkår for udvinding af fossile brændstoffer i dette område af Nordatlanten vil eventuelle offshoreplatforme i Dreki-regionen ligesom anlæg i det øvrige Arktis blive mødt af vanskelige forhold som et barsk klima, herunder stærk vind og tåge, og

is i form af frosne havoverflader og isbjerge. Derudover kræves det, at alle mekanismer er på plads for at forhindre olieudslip i den miljømæssigt følsomme region.

2.2 Grønlands rolle i Kinas vækstpolitik

En stor del af Beijings seneste ressourcediplomatiske arbejde har været rettet mod Grønland, et område, som er påvirket af klimaændringerne. Som en del af rigsfællesskabet opnåede Grønland hjemmestyre i 1979 og selvstyre i 2009. Grønlands begrænsede befolkning (57.000 personer) er i høj grad afhængig af fiskeri og jagt samt et årligt bloktilskud fra Danmark på 3,4 mia. danske kr. Derudover yder Danmark finansiel og logistisk støtte i forhold til forsvar og maritim sikkerhed, og Grønland har ledt efter alternative former for indkomst og dermed større suverænitet og uafhængighed.

I Grønland er der muligheder for at udvinde værdifulde metaller, mineraler og ædelstene, herunder kobber, guld, jern, nikkel, platin, titan og zink foruden diamanter og rubiner. Visse steder, bl.a. på Kvanefjeld (Ilimaussaq) i det sydvestlige Grønland, findes der aflejringer af såkaldte sjældne jordarter, som på grund af deres karakteristiske elementer er velegnede til udvikling af højteknologiske produkter, herunder såkaldt grøn teknologi. Disse elementer omfatter cerium, lanthan, neodym og yttrium, der alle findes på Kvanefjeld. P.t. udvindes omkring 97 % af de såkaldt sjældne jordarter i Kina, og dette monopol er begyndt at give sikkerhedsbekymringer i Vesten på grund af den stigende værdi af de sjældne jordarter. Den potentielle sårbarhed blev illustreret, da den kinesiske eksport af sjældne jordarter til Japan kortvarigt blev afbrudt i 2010 i kølvandet på, at en kinesisk trawlerkaptajn blev tilbageholdt af de japanske myndigheder i det omstridte Østkinesiske Hav.²⁵ Der er derfor muligt, at Grønland kan blive en alternativ leverandør af disse elementer. Der er dog også den mulighed, at Kina vil forsøge at opnå aftaler om at udvinde sjældne jordarter i Grønland, da Kina allerede har ekspertise på området og har vist vilje til at investere i regionen.

På Kvanefjeld og i andre regioner som fx Illorsuit mod syd er der aflejringer af uran, som ikke er udnyttet på grund af nultolerancepolitikken med hensyn til uranudvinding. Der har siden 2010 været tiltag til eventuelt at ophæve nultolerancepolitikken, men det var først efter valget i marts 2013, hvor partiet Siumut kom til magten, at der blev taget konkrete initiativer, herunder en afstemning i oktober 2013, der lige akkurat gik igennem i det grønlandske parlament, om potentielt at udvinde uran af grønlandsk jord.²⁶ Desuden vil udvinding af sjældne jordarter på Kvanefjeld nødvendigvis betyde udvinding af uran. Den grønlandske regering fastholdt, at uranudvinding var et økonomisk spørgsmål og dermed faldt under

Grønlands selvstyre, men den danske regering holdt på, at spørgsmålet om uraneksport på grund af urans radioaktive natur og potentielle anvendelse i våben var et sikkerhedsspørgsmål, og at Danmark dermed var forpligtet til at gribe ind.

Kina er et af mange lande, foruden Australien, Indien, Japan, Sydkorea og Storbritannien, som har udtrykt interesse i joint ventures i Grønland for at udvikle landets minedrift, men det er Beijing, der har fået langt den største opmærksomhed fra Danmark, EU og det internationale samfund på grund af Kinas fortsatte økonomiske vækst og ressourcediplomati. Konkurrencen mellem Kina og Vesten om Grønlands ressourcer har domineret debatten om landets potentielle minedriftsboom. Selvom der er snesevis af potentielle miner i Grønland, er minedrift også forbundet med mange vanskeligheder. Ikke alene er isen et problem, men der kræves også meget stor startkapital, udefrakommende arbejdskraft og udbygning af infrastrukturen. Kina er et af de få lande, der er i stand til at løfte hele denne opgave, og det er kernen i forholdet mellem Beijing og Grønland. To kinesiske virksomheder har været involveret i prospektering i Grønland, nemlig Jiangxi Zhongrun Mining, som i partnerskab med det britiske selskab Nordic Mining har efterforsket guld og kobber, samt Jiangxi Union Mining, som har søgt efter kobberforekomster i det centrale Grønland. Sidstnævnte var det første kinesiske mineselskab, der gennemførte operationer nord for polarcirklen.²⁷

På nuværende tidspunkt er de kinesiske interesser i Grønland fokuseret på mulighederne for udvikling af en jernmine ved Isua, omkring 150 km nordøst for Nuuk. En jernmalmaflejrning med et omfang på over 1 mia. tons af usædvanlig høj kvalitet (ca. 70 % rent jern) blev opdaget i midten af 1960'erne, men det blev anset for alt for omkostningstungt at udvinde jernet, indtil det britiske selskab London Mining i 2005 købte udvindingsrettighederne. Undersøgelser har siden vist, at minedrift vil kunne betale sig her. Projektet, der ville omfatte selve minen, et forarbejdningsanlæg, rørledning til transport af jernmalmen og en dybvandshavn, og som ville have en maksimal produktion på 15 mio. tons jernmalm om året, kræver en indledende investering på 2,35 mia. dollars. På grund af de høje indledende udviklingsomkostninger er det muligt, at London Mining slår sig sammen med kinesiske interessenter, herunder Sichuan Xinye Mining Investment.²⁸ Hvis det lykkes at få tilladelse til projektet fra den grønlandske regering, kan dette bane vejen for fremtidige kinesiske interesser i minedrift i Grønland.

Men projektet stødte på modstand i begyndelsen af 2012, da der begyndte at dukke rapporter op i medierne om, at udvikling og drift af Isua-minen ville kræve en tilstrømning af 2.000-

3.000 kinesiske arbejdere på grund af mangel på kvalificeret lokal arbejdskraft. Dette førte til spørgsmål og diskussioner om indvandring, mindstelønspolitik, ændring af EU-reglerne og Danmarks rolle i en eventuel aftale.²⁹ Nogle rapporter fastslog oven i købet (fejlagtigt), at hundredvis af kinesiske arbejdere allerede var ankommet til Grønland,³⁰ hvilket førte til yderligere internationale spekulationer om, at noget stort var under opsejling i forhold til landets mineralrigdomme, og at Europa var ved at tabe konkurrencen. På grund af karakteren af forbindelserne mellem den kinesiske regering og kinesiske selskaber i nøglesektorer, såsom ressourceudvinding og minedrift, var det svært for udenforstående observatører at vurdere, i hvor høj grad det var Beijing, der stod bag styringen af de potentielle joint ventures i Grønland.

2.3 Åbningen af handelsruter i Arktis

Da isen i Arktis fortsætter med at smelte, har den internationale debat om mulige handelsruter været centreret om tre vandveje. Nordøstpasset strækker sig parallelt med Sibiriens nordlige kyst fra Beringstrædet og Tjukotka-halvøen til Novaja Zemlja og den russiske arktiske havneby Murmansk og anses af mange asiatiske lande som en genvej for skibsfart til de europæiske markeder. Nordvestpassagen løber forbi Ishavsøerne i Northwest Territories og Nunavut i det nordlige Canada. Den juridiske status for denne passage er omstridt. Den canadiske regering fastholder, at ruten ligger inden for den canadiske territorialgrænse, mens USA og EU mener, at området er internationalt farvand.³¹ Endelig er der nu større mulighed for transport ad søvejen tættere på Nordpolen, på tværs af Arktis, og undersøgelser tyder på, at med den fart, isen smelter med, kan Arktis i 2040, hvis ikke før, være praktisk taget fri for is i sommermånederne.³² Disse ruter kan betyde forkortelse af transittiden for fragtskibe mellem markeder. Der er desuden mulighed for, at skibe, der nærmer sig de dimensioner, som er tilladte for transit gennem Panamakanalen, Suezkanalen og Malaccastrædet (de såkaldte Panamax-, Suezmax- og Malaccamax-skibe) kunne sejle på de nordlige søveje som et alternativ til traditionelle skibsruter.

I september 2013 gennemsejlede *Nordic Orion*, et fragtskib ejet af det danske firma Nordic Bulk Carriers, Nordvestpassagen på en rejse mellem Vancouver og den finske havneby Pori og var dermed det første skib af sin størrelse til at gennemføre turen. Denne rute gav, i forhold til den sædvanlige rute ad Panamakanalen, en besparelse på syv rejsedage og ca. 80.000 dollars i brændstofudgifter.³³ Skibet havde samme størrelse og struktur som netop Panamax-typen, og det tyder på, at skibe, der er for store eller tunge til at sejle via de traditionelle passager som Panamakanalen og Malaccastrædet, kunne gøre brug af de nordlige

skibsruter i fremtiden. *Nordic Orions* rejse var blandt de mest betydningsfulde gennemsejlinger af Nordvestpassagen, siden den modificerede amerikanske olietanker *Manhattan* gennemsejlede området i 1969.

Nordøstpasset er af særlig interesse for Kina på grund af muligheden for at spare både tid og brændstof for fragtskibe på vej til Atlanterhavet. Hvis man fx anvender denne rute til transit fra Shanghai til Hamburg, vil den være omkring 6.400 km kortere end de traditionelle Asien-Europa-sejlruter, der går gennem de snævre passager Malaccastrædet og Suezkanalen.³⁴ Brugen af arktiske sejlruter har også strategiske fordele for Beijing. På nuværende tidspunkt har Kina ikke kapacitet til regelmæssigt at patruljere Malaccastrædet, og som nævnt ovenfor begyndte den kinesiske regering at vurdere situationen som en kilde til strategisk sårbarhed, især i betragtning af den stigende import af fossile brændstoffer til Kina fra Afrika og Mellemøsten, som passerer gennem Malaccastrædet. Desuden vil kinesiske fartøjer, hvis de anvender de nordlige ruter, undgå de vanskelige farvande i Adenbugten og Det Arabiske Hav, som begge siden 2008 i stigende grad har været præget af piratangreb. Potentialet for øget brug af Nordøstpasset ikke bare af kinesiske skibe, men også af fartøjer fra andre østasiatiske lande som Japan og Sydkorea, er baggrunden for, at Beijing mener, at den arktiske region er et internationalt anliggende.

Beijing demonstrerede sin vilje til at deltage i åbningen af Nordøstpasset for kommerciel skibsfart i august-september 2013, hvor det kinesiske fragtskib *Yongsheng* ejet af China Cosco Shipping Group sejlede fra Dalian til Rotterdam på 33 dage via den arktiske rute og dermed sparede ca. to ugers transittid.³⁵ Det var første gang, et containerskib gennemførte rejsen, og dermed beviste man ikke bare de muligheder, passagen byder på for kinesisk og asiatisk shipping, men fik også demonstreret Kinas stigende maritime kunnen. Siden Beijing for alvor påbegyndte en modernisering af flåden, kort efter at Hu kom til magten, har der været meget fokus på at udvide de kinesiske maritime aktiviteter ud over den såkaldte "first island chain", hvilket vil sige Taiwan og Filippinerne, som forberedelse til hyppigere "far seas operations" i farvande langt væk fra Asien. Selvom Beijing har understreget, at der er tale om fredelig udnyttelse af den arktiske region til videnskabelige og økonomiske formål, vil muligheden for at sende skibe via Arktis være en afgørende test af landets voksende strategi for at udvide sine maritime interesser længere væk fra kinesiske farvande, herunder til mere klimamæssigt udfordrende regioner langt mod nord.

3. Kina i Arktisk Råd

I et stigende antal kinesiske medierapporter og undersøgelser om landets nye politikker med hensyn til Arktis har man betegnet Kina som både en nærarktisk stat og en arktisk interessent, til trods for at Kina ikke har en arktisk grænse. Det var på baggrund af denne opfattelse, at Beijing søgte om permanent observatørstatus i Arktisk Råd, der blev oprettet i 1996 som et forum for samarbejde og koordination mellem de otte arktiske stater³⁶ samt de oprindelige folk i regionen. Sammen med andre ikkearktiske stater gav man Kina tilladelse til at deltage som ad hoc-observatør. Med andre ord skulle landet ansøge om at deltage som observatør i hvert enkelt møde. Beijing havde imidlertid ønsket at få ret til at deltage i Arktisk Råds møder uden at skulle anmode om optagelse hver gang. At blive fuldgyldigt medlem af rådet har aldrig været en mulighed for Kina, da landet ikke har nogen arktisk grænse, men permanent observatørstatus ville cementere Kinas arktiske interesser og tillade Beijing at spille en mere synlig rolle i udarbejdelsen af den arktiske politik.

Den primære begrundelse for Beijings anmodning om permanent observatørstatus i rådet var, at virkningerne af klimaændringer i Arktis ville have betydelige konsekvenser for Kinas miljø, økologi og landbrug, og at landet allerede havde demonstreret sin vilje til at arbejde for miljø- og udviklingsanliggender i Arktis.³⁷ Kina erklærede endvidere sin støtte til de arktiske staters suverænitet og territoriale rettigheder i henhold til FN's Havretskonvention (UNCLOS) fra 1982 og udtrykte intet ønske om at udfordre gældende praksis eller bestemmelser i regionen. Kina tog dog stærkt afstand fra det synspunkt, at arktiske anliggender var et strengt regionalt anliggende, et standpunkt, som gik imod bl.a. Ilulissat-erklæringen (Arctic Five-erklæringen) fra maj 2008 underskrevet af de fem stater, som direkte grænser op til Ishavet (Canada, rigsfællesskabet, Norge, Rusland og USA). Erklæringen beskriver de fem landes fælles ansvar for sammen at udvikle et omfattende regelsæt for Arktis. Men Kina har udviklet en stor følsomhed over for ethvert forsøg fra disse staters side på at "dele den arktiske melon"³⁸ og begrænse adgangen til de arktiske ressourcer til et lille antal stater.

Beijing har fastholdt, at Arktis bør betragtes som et internationalt anliggende, da adskillige lande er berørt af de miljømæssige, politiske og økonomiske forandringer i Arktis, herunder mulighederne for åbning af nye handelsruter og adgang til ressourcer. Yin Zhou, en pensioneret flådeadmiral fra Folkets Befrielseshær, blev i 2010 citeret for at sige, at Nordpolen og de tilstødende farvande "tilhører alle folkeslag i verden", og at Kina, med en

femtedel af verdens befolkning, nødvendigvis burde spille ”en vigtig rolle” i udforskningen af området.³⁹ Samtidig kan Beijings ønske om at indtræde i Arktisk Råd ligeledes opfattes som en konsekvens af Kinas bekymring for at blive strategisk omringet af Vesten samt at blive lukket ude fra aktiviteter, der kan have væsentlig strategisk eller økonomisk værdi for Kina.

Inden beslutningen blev taget om at udvide antallet af permanente observatører i Arktisk Råd, havde seks vesteuropæiske lande allerede den rolle (Frankrig, Tyskland, Holland, Polen, Spanien og Storbritannien). Kinas første ansøgning om permanent observatørstatus blev afvist i 2009. Beijing genansøgte i 2012 og udvidede i den forbindelse sine diplomatiske forbindelser med flere arktiske stater i håbet om at sikre fremtidig støtte. Premierminister Wens besøg i Reykjavík i april 2012 og de efterfølgende indledende samtaler om frihandelsaftaler samt præsident Hus besøg i København i juni samme år (præsidentens første statsbesøg) og møder i Beijing med den canadiske premierminister Stephen Harper i februar 2012 er blot tre eksempler på Kinas bilaterale arktiske diplomati. Canada overtog pladsen som formand for Arktisk Råd for en toårig periode i maj 2013 og vil blive efterfulgt af USA. Kina har også sat fokus på arbejdet i det primære organ med ansvar for indsamling og sagsbehandling i forbindelse med landets arktiske interesser, The Polar Research Institute of China, der blev grundlagt i 1989 som en underafdeling af The Shanghai Institute of International Studies.

På Arktisk Råds topmøde i Kiruna i maj 2013 blev Kina tildelt permanent observatørstatus i rådet. Beijing fik følgeskab af andre asiatiske lande, der også er interesserede i mulighederne for Arktis som en økonomisk ressource, nemlig Indien, Japan, Sydkorea og Singapore, som alle kan drage fordele af regionens ressourcer og brugen af Nordøstpassagen. Også Italien blev tildelt permanent observatørstatus, hvorimod Canada nedlagde veto mod EU’s ansøgning om det samme, hovedsagelig på baggrund af uenighed om handel med sælprodukter.⁴⁰ Trods spekulationer om, at Norge ikke ville acceptere Kinas ansøgning i lyset af den diplomatiske hårdknude siden 2010, blokerede Oslo ikke ansøgningen. Kort efter at godkendelsen blev bekendtgjort, skrev den kinesiske nyhedstjeneste *Xinhua*, at selvom Kinas nye status i rådet stadig ikke gav landet stemmeret, var Kinas status som permanent observatør et skridt i den rigtige retning i forhold til Beijings ”legitime rettigheder og aktiviteter i regionen”.⁴¹ Kina har understreget, at man i rådet fortsat prioriterer at arbejde på at fremme videnskabelig og miljømæssig forskning i regionen samt at udvikle handelsruter og fremme ressourceudvikling i Arktis. I juni 2013 annoncerede Kina planer om i 2014 at

åbne et nyt kinesisk-nordisk forskningscenter i Shanghai med støtte fra danske (specifikt Nordic Institute of Asian Studies, Københavns Universitet), islandske og norske institutioner.

Kinas nyligt opnåede status i Arktisk Råd vil sandsynligvis føre til en større afklaring fra den kinesiske regerings side med hensyn til de vigtigste politiske prioriteter i Arktis. Landet vil være en aktiv deltager i spørgsmål vedrørende styring i regionen såvel som udvikling af et udvidet regelsæt for økonomiske aktiviteter og handel. Diskussionen om, i hvor høj grad arktiske anliggender kan og bør internationaliseres, med andre ord om, i hvor høj grad spørgsmål og beslutninger skal foregå i et større forum end Arktisk Råd, er også noget, der vil indgå direkte i de kinesiske interesser. Rådet vil også være et glimrende forum for Beijing til at fortsætte arbejdet med at indsamle oplysninger, ikke blot om fysiske og miljømæssige aspekter i regionen, men også om medlemslandenes og de andre observatørers politiske og økonomiske interesser. Kinas holdning til Arktis som et potentielt internationalt forum deles af nogle af de andre nyligt udnævnte permanente observatører, især Indien, Japan og Sydkorea.

Endelig er der spørgsmålet om, hvilken rolle den nyligt etablerede Arctic Circle kan spille i den regionale institutionsopbygning. Arctic Circle, som havde stiftende møde i Reykjavík i oktober 2013, blev oprettet for at skabe et større forum for samarbejde og dialog om regionale anliggender, herunder med en udvidet rolle til ikkestatslige aktører. Der er planer om at holde møde i Arctic Circle én gang årligt, men det er usandsynligt, at det vil udvikle sig til en konkurrent til Arktisk Råd. I stedet kan Arctic Circle udvikle sig til en form for støttemekanisme for rådet ved at bidrage med uddybende oplysninger og politiske anbefalinger til de regionale regeringer. Det er dog meget muligt, at Beijing ønsker at bevare synligheden i begge organisationer på grund af deres forskellige roller i udviklingen af styring i Arktis.

Kinas nuværende rolle i Arktis er blevet beskrevet som en ”mildt revisionistisk magt”⁴² på grund af landets støtte til opretholdelse af regionale normer og regler samt internationale organisationer såsom Arktisk Råd kombineret med et ønske om at spille en større rolle i udviklingen i regionen på trods af landets ikkearktiske placering. Men samtidig er Beijing fortsat sensitiv over for den globale opfattelse af, at Kina ensidigt forsøger at annektere ressourcerne i Arktis, hvilket de oprindelige forviklinger i sagen om Isua-minedriften demonstrerede. I en erklæring på et Senior Arctic Officials-møde i Arktisk Råd i oktober 2013 konstaterede en repræsentant for det kinesiske udenrigsministerium fx, at mens Beijing

så frem til at deltage i den kommercielle udvikling af regionen, blev man nødt til at prioritere både miljøet og de "lokale landes relevante krav".⁴³ Med dette in mente har Beijing været åben over for forslag fra de nordligste regeringer på en række forskellige områder lige fra det videnskabelige til det politiske. Mens Kina har hævet stemmen over for områder, man anser for landets kerneinteresser, såsom de nærliggende østkinesiske og sydkinesiske have, har Beijing, når det gælder områder længere væk fra Kina, såsom Arktis, søgt at bevare rollen som partner snarere end fremrykkende magt. Eventuelle aggressive eller revisionistiske handlinger fra Beijings side ville da også uvægerligt udløse forsøg på at opretholde magtbalancen fra de andre arktiske regeringer, et scenarie, som det ville være for risikabelt for Kina at overveje, især i betragtning af at to af de pågældende regeringer er USA's og Ruslands.

4. Rigsfællesskabets forhold til Kina i Arktis

USA har besluttet sig for at håndtere Kinas vækst og fremtidige sikkerhedspolitiske rolle med en strategi, der sigter mod både at inddæmme og at engagere Kina, og Danmark bør nøje følge USA's håndtering af Kinas vækst både regionalt og andre steder, som eksempelvis i Arktis. USA er både én af Danmarks absolut tætteste allierede og den centrale internationale aktør, når det handler om at håndtere nye globale udfordringer. Derfor skal en langsigtet dansk udenrigspolitisk strategi medtænke amerikanske mål og metoder. USA har i en årrække diskuteret, hvordan man håndterer Kinas vækst, og er så langt i den strategiske proces, at man er i færd med at implementere en helt ny Asien-strategi, der dybest set handler om at håndtere Kina.⁴⁴ Det er med Kinas interesse i Arktis direkte relevant for Danmark og rigsfællesskabet.

Som beskrevet udgør Kinas interesser i Arktis ikke en direkte trussel for rigsfællesskabet, da Kinas udenrigspolitiske strategi er baseret på at udvikle partnerskaber. Kina har primært fokus på sin egen vækst og på, hvordan ressourceudvinding i Arktis og etableringen af nye transitruter kan understøtte denne udvikling. Der ligger dog også nogle helt simple strategiske betragtninger bag den konklusion, at Kina ikke udgør en umiddelbar trussel for rigsfællesskabet i Arktis.

Kina er meget opmærksom på, at landets optræden i verden vækker meget opsigt, og landet har derfor bestræbt sig på at demonstrere, at det ønsker at følge gældende spilleregler. Desuden er Kina de facto inddæmmet og vil ikke i mange år fremover kunne projicere militær magt særlig langt fra sit eget område – og slet ikke i Arktis. Ud fra denne betragtning er det logisk, at Kina vælger en strategi, hvor man søger indflydelse via blød magt – altså et fokus på vækststrukturer og økonomiske strukturer fremfor militære. Kinas bløde magt vil eksempelvis kunne manifestere sig ved den indflydelse, man får ved at have en relativt stor arbejdsstyrke i et lille samfund som det grønlandske.

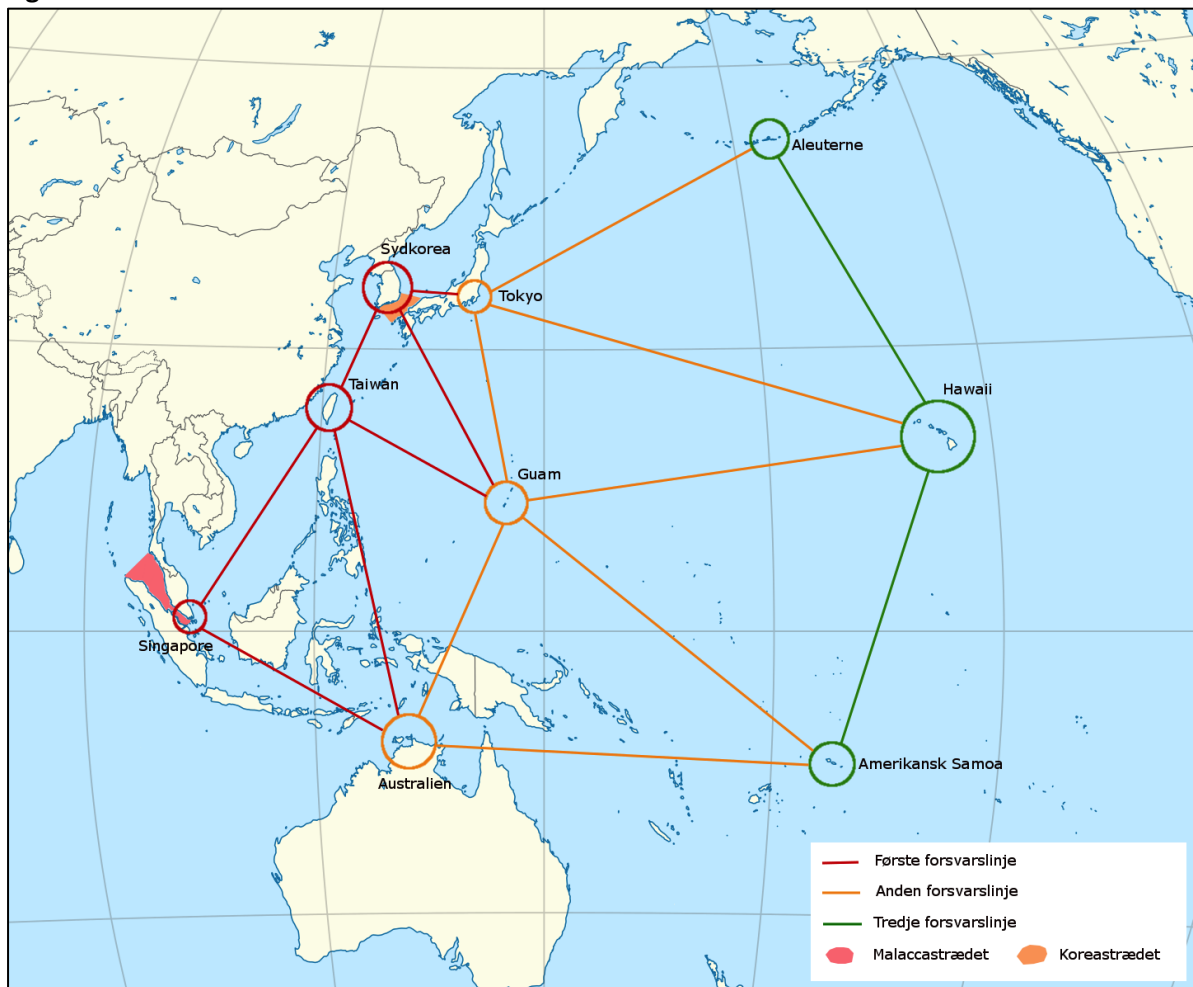
4.1 Kinas strategiske råderum over for USA og Arktis

USA er rigsfællesskabets stærkeste allierede i det arktiske område. Derfor er det essentielt at skabe et overblik over, hvordan USA opfatter den kinesiske tilstedeværelse i Arktis, da rigsfællesskabet må sikre en hensigtsmæssig balancering i forhold til USA's opfattelse af Kina i Arktis og i forhold til egne ambitioner for udviklingen i området.

Kina er som nation hæmmet af sin geografi – i sit nærområde såvel som regionalt. Mod syd er Kina begrænset af Malaccastrædet og ASEAN-landenes⁴⁵ kontrol med dette område. Mod

nord blokerer Japan og Sydkorea og dominerer de smalle farvande som eksempelvis Koreastrædet. Mod øst findes Taiwan, som admiral Douglas MacArthur kaldte for ”hangarskibet, der ikke kan sænkes”.⁴⁶ USA har i dette område en række fremskudte baser og nogle meget tætte allierede. Bag denne inddæmningszone har man dernæst en række sikkerhedsakser (se figur 1).

Figur 1: Amerikanske sikkerhedsakser i Stillehavet⁴⁷

Det er derfor nærliggende at antage, at Kina kun har kommercielle interesser i Arktis, da Kina er væsentligt begrænset i sine muligheder for en sikker og stabil militær magtprojicering i det arktiske område.

Hvis Kina optrådte aggressivt i Arktis eller valgte at handle i strid med gældende regler og normer, ville landet ikke kunne understøtte denne opførsel militært, og det ville derfor skade landets vækstpolitik. Desuden ville Kina stå alene med en sådan en aggressiv adfærd, da øvrige nationer gennem Arktisk Råd og Arctic Five-erklæringen har besluttet, at en militær optrapning i området ikke er hensigtsmæssig for den videre udvikling.⁴⁸ Dermed ville Kina

altså stå uden allierede og med et irrationelt mål i forhold til de øvrige mål, som landet har sat for tilstedeværelsen i Det Sydkinesiske Hav og den øvrige vækstpolitik. Derudover ville miljøet i det arktiske område kræve en væsentlig omprioritering af de kapaciteter, som Kina ville skulle bruge for at kunne balancere militært med de øvrige lande omkring Arktis – i særdeleshed USA og Rusland.

Kinas vækstpolitik er derimod baseret på en spredt strategi, hvor investeringerne ikke er fokuseret på at skulle understøttes militærlogistisk. Dette er både Afrika og Sydamerika, som Kina har investeret massivt i gennem de seneste fem-ti år, gode eksempler på.

Det er i Kinas interesse at demonstrere over for omverdenen, at landet vil følge gældende regelsæt og indordne sig efter Arktisk Råd. Dette harmonerer ydermere med den amerikanske strategi for at håndtere Kinas hastige vækst. Grundlæggende er USA i stigende grad bevidst om, at man skal forsøge at forstå Kinas motiver og verdensopfattelse bedre. Men dette skygger ikke for en temmelig klar opfattelse af, at Kina kun kan udvikle sig til en nation, der føler et større internationalt medansvar (en såkaldt stakeholder), hvis man lader være med at behandle Kina udelukkende som en rival eller en trussel. Kina kan kun blive en international aktør, hvis landet fortsætter med at engagere sig langt hjemmefra. I denne sammenhæng er der ingen forskel på, om Kina er engageret i Arktis, Mellemøsten eller Afrika – ligesom motivet ikke gør nogen forskel. Des mere Kina er engageret i Arktis, des større interesse vil landet have i at tage medansvar for at bekæmpe eksempelvis pirateri, og Kina har netop siden 2009 leveret væsentlige bidrag til antipiraterimissioner. Samtidig har de kinesiske flådestyrker besøgt en lang række lande i Asien, i Mellemøsten, på den afrikanske østkyst og i Sydeuropa. Derudover har Kina og USA sågar gennemført samarbejdsøvelser inden for rammerne af piratbekæmpelse. Det viser, at Kina ønsker at demonstrere sin bevidsthed om, at en global vækstpolitik afføder et behov for globalt sikkerhedspolitisk ansvar. Det er bl.a. beskrevet i rapporten ”No substitute for Experience – Chinese Antipiracy Operations in The Gulf of Aden” fra U.S. Naval War College, hvor det konkluderes, at:

As China becomes a truly global stakeholder in coming years and seeks to protect its overseas interests more effectively, Chinese and American interests overseas will intersect to an unprecedented degree. Never before have the two great Pacific nations been powerful simultaneously. Substantive cooperation between the two sides will thus be indispensable not only for U.S.-Chinese relations but also for the stability of the global commons. An open and cooperative relationship will be required in a variety of maritime

regions, particularly in areas where the U.S. and other militaries are already well positioned to restrict Chinese access and development.⁴⁹

Dermed viser Kina sig i højere grad at ville være en aktør i den globale orden fremfor at udfordre den. Den politik og ansvarsforpligtigelse må også forventes at gælde for Arktis, hvorfor rigsfællesskabet ligesom USA ikke er nødsaget til i væsentlig grad at øge den militære tilstedeværelse i det arktiske område i den nærmeste fremtid.

I april 2013 præsenterede Wilson Center Scott Kennedy og He Fans rapport ”The United States, China, and Global Governance: A New Agenda for a New Era”, som understreger, at Kina og USA har forskellige strategier, når det handler om de globale fællesskaber. Derfor kan der nemt opstå konflikter og forløb, hvor man søger at modvirke den internationale rolle, modparten spiller. Debatterne i forbindelse med borgerkrigen i Syrien eller om, hvordan man skulle håndtere Irans kernekraftprogram i FN-regi, er glimrende eksempler herpå. Rapporten understreger dog også, at både USA og Kina ønsker at understøtte den herskende økonomiske verdensorden, og at den finansielle krise i 2008 afslørede, at de to nationer kan samarbejde aktivt og har meget at vinde herved. Rapporten konkluderer bl.a.:

We call on the government, industry, and NGOs in both the United States and China to more constructively show leadership at multiple levels – domestically, bilaterally, regionally, and multilaterally – in ways that serve the world’s general needs. Achieving greater US-China cooperation on global governance will not be easy because of the different approaches to economic governance, their political systems, and economic interests have all served to constrain cooperation on global governance.⁵⁰

Tidligere i denne rapport understreger vi derfor netop, at rollen som ansvarlig international aktør er højt prioriteret i Beijing. Da dette også harmonerer med den ovenfor beskrevne amerikanske strategi over for Kina, er det forventeligt, at det, at Kina og USA bruger det internationale samfund til at modarbejde hinanden, er ved at ændre sig.⁵¹

I Pentagon-regi tænkes der meget over de militære perspektiver vedrørende Kina. Det handler om de to strategiske koncepter, der står over for hinanden, og om, hvorvidt USA’s Air-Sea Battle-strategi (ASB) er tilstrækkelig til at håndtere Kinas Anti-Access/Area Denial-strategi (A2/AD).

A2/AD er en simpel operationel metode, hvormed en overvældende missilkapacitet i eget nærområde i teorien skal gøre det umuligt for en fjendtlig magt at operere i eller nær eget

territorium. De vigtigste komponenter i kinesisk A2/AD er ikke at være modparten teknologisk overlegen eller at kunne bryde USA's sikkerhedsakser i regionen, men at kunne identificere en fjende tæt på eget territorium og uskadeliggøre en trussel ved kvantitativ overlegenhed.

ASB derimod er baseret på et behov for fremskudte enheder og baser langt fra egne territorier for derved hurtigt at kunne projicere magt til et givent område og for at sikre egne interesser så fjernt som muligt fra eget territorium. Dette er heller ikke i sig selv en strategi, men et operationelt koncept, der skal understøtte USA's strategiske mål. USA's strategi er at have ubegrænset adgang til – og kontrol over – globale maritime interesseområder. Da A2/AD i teorien kan betyde, at USA ikke kan operere tæt på kinesisk territorium, er ASB derfor udviklet til at imødegå A2/AD med koncepterne ”disrupt, destroy and defeat (D3). Officielt beskriver Pentagon D3 således:

D3 represents the 3 lines of effort of the ASB Concept:

- Disrupt Adversary Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance (C4ISR or C4I);
- Destroy adversary A2/AD platforms and weapons systems; and,
- Defeat adversary employed weapons and formations.⁵²

Dette er ikke en uvant strategisk metode for USA, som med et stort antal hangarskibsgrupper historisk har benyttet sig af denne metode.

En militær konflikt med Kina kan have mange årsager, men vil mest sandsynligt være en udløber og eskalering af en af de følgende problemstillinger:

- Konflikt på grund af grænsedragningen i Det Sydkinesiske Hav
- Konflikt med Taiwan om landets selvstændighed
- Konflikt med Japan i Det Østkinesiske Hav på grund af Air Defense Identification Zone (ADIZ).
- Konflikt med udgangspunkt i Nordkorea
- Konflikt med udgangspunkt i konflikten på grund af Senkaku-øerne (Diaoyu-øerne).

Selvom alle scenarierne kun synes at have ringe potentiale for at kunne udvikle sig til en egentlig militær konflikt, er de ikke desto mindre så alvorlige, at de især i militære kredse præger debatten.

Umiddelbart kan USA's omfattende Stillehavsstrategi synes uvæsentlig for det danske syn på Kinas interesser i Arktis. Men det er netop USA's succesfulde regionale inddæmning af Kina, der er grundlaget for, at risikoen ved at engagere sig tæt med Kina, eksempelvis i Arktis, er lille.

USA har meget få militære problemer med, at Kina bliver stadig mere aktiv i Arktis. I Arktis er Kinas interesser så langt væk, at de ikke kan understøtte militært. USA kontrollerer Kinas adgang til Arktis, og det er utænkeligt, at Kina vil blive stærkere ved at få øgede interesser hinsides den sikkerhedsbarriere, som de facto findes omkring Kina.

Dermed kan USA i et sikkerhedsstrategisk perspektiv føle sig relativt sikker, når det gælder Arktis. Dog er USA stadig i en situation, hvor det er nødvendigt at overveje, om landet på meget længere sigt frygter, at Kinas adgang til ressourcerne ville kunne få sikkerhedspolitisk betydning. Der er to tilsyneladende modsatrettede spor i USA's strategiske håndtering af Kina:

- På den ene side søger USA at dominere Kina militært i Kinas nærområde.
- På den anden side – men mere perifært – giver USA Kina plads for at muliggøre et mere engageret Kina.

4.2 Rigsfællesskabets strategiske valg i Arktis – med Kina som medspiller

Som udgangspunkt viser analyser og vurderinger altså, at risikoen for en egentlig konflikt eller spænding mellem staterne omkring Arktis er usandsynlig.⁵³ Derved kan en faktisk interstatslig trussel minimeres. Dette forhold gør også, at Danmark og USA ikke nødvendigvis har et behov for øget militær tilstedeværelse i det arktiske område.

Kinas hastige vækst betyder, at landet har en interesse i at få adgang til ressourcer og mulighed for ubesværet at kunne transportere disse ressourcer. Derudover har landet interesse i de handelsruter, der bringer dets varer til verdensmarkedet.

Nordvestpassagen og Nordøstpasset forventes, som tidligere beskrevet, at blive sejlbare handelsruter i nær fremtid. Det vil formindske afstanden til Asien betydeligt i forhold til ruterne gennem Panamakanalen og Suezkanalen. Mellem London og Tokyo sparer man via Nordvestpassagen eksempelvis ca. 7.000 km i forhold til Panamakanalen og ca. 5.000 km i forhold til Suezkanalen. I Norge diskuterer man allerede, hvordan man skal forholde sig til

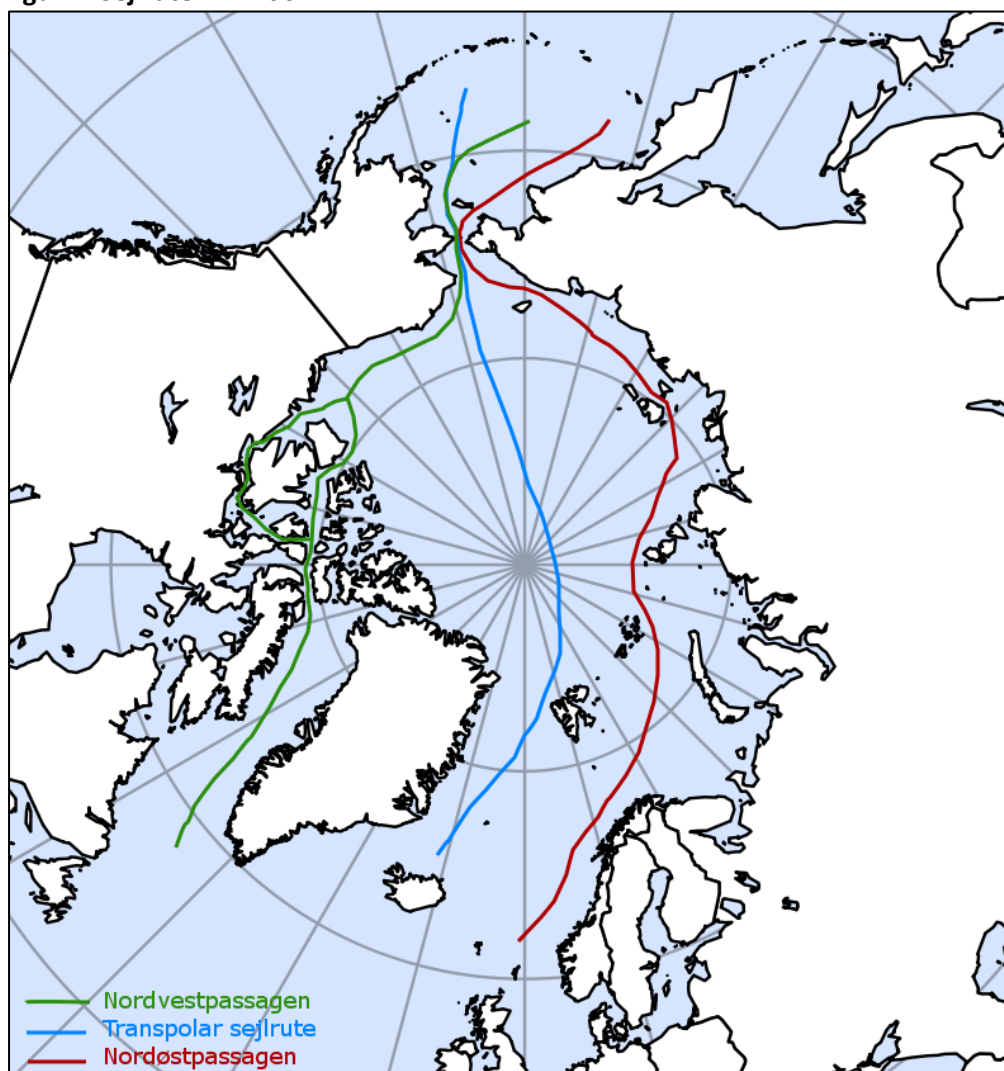

placeringen midt på ruten mellem EU og Asien.⁵⁴ Også Skotland overvejer muligheder for egnede havnefaciliteter ved Stornoway.⁵⁵ Island har som ikke-EU-land, som tidligere beskrevet, også overvejelser om sin strategiske placering i forhold til havnefaciliteter.

Island, Norge og Skotland er ikke ene om at have en væsentlig strategisk betydning i dette spørgsmål. Rigsfællesskabet er i en lignende situation, som kan være gældende for både Danmark, Færøerne og i særdeleshed Grønland. Rigsfællesskabet kunne have væsentlig kommerciel interesse i at facilitere omlastningshavne, således at godstransporten over det arktiske område foregår på dertil egnede skibe (fx med isbryderkapacitet), hvorefter godset omlastes til konventionelle fragtskibe.

I Grønland ville man kunne facilitere behovet gennem Nordvestpassagen, og Færøerne og Danmark (som indsejling til Europa) kunne spille en rolle i forhold til trafik gennem det centrale Arktis og Nordøstpasset. Figur 2 illustrerer de mulige ændrede sejlruiter.⁵⁶

Figur 2: Sejlruiter i Arktis

Flere organisationer og fællesskaber kan have interesse i Arktis (fx FN, NATO, EU, Arktisk Råd og de fem arktiske kyststater). Det er på den ene side i dansk interesse, at man følger FN's Havretskonvention for at sikre ensartede regler i hele verden og dermed også med hensyn til delingen af det arktiske område. På den anden side kan det aldrig være i en lille nation som Danmarks interesse at skabe et meget stort forum med mange tungere aktører, hvor man diskuterer arktiske problemstillinger. Derfor vurderes det at være i Danmarks interesse at styrke Arktisk Råd og de fem arktiske kyststaters samarbejde.

Arktisk Råd er yderligere den eneste etablerede organisation, hvor danske forhold i Arktis kan diskuteres med Kina. Ved at Kinas interesse i Arktis bliver varetaget i netop dette forum, kan det samtidig sikres, at der er den nødvendige åbenhed om de mere generelle økonomiske interesser, Kina måtte have i området. Arktisk Råds opgave er ikke at tage sig af de mellemstatslige sikkerhedspolitiske aspekter. Det er derimod en opgave for landene bag Arctic Five-erklæringen. Dermed vil Danmark kunne koncentrere fokus på henholdsvis økonomisk politik og sikkerhedspolitik i hvert sit forum, hvilket igen gør netop Arktisk Råd til en god base for dansk-grønlandsk-kinesisk vækstpolitisk forhandling.

Arktisk Råd og Arctic Five-erklæringen omfatter også et øget samarbejde i forhold til de fælles ansvarsområder som eksempelvis søredning, forureningsberedskab og overvågning og har vist sig at være gode platforme for fx at udvikle samarbejde om kystvagtsopgaver. Det har bl.a. resulteret i, at Danmark har deltaget i søredningsøvelser med Arctic Five-landene og Islands og Færøernes respektive kystvagter.⁵⁷

Danmark er tæt allieret med USA, der trods en officiel strategi for Arktis ikke er nået særlig langt med implementeringen af denne og heller ikke synes at prioritere regionen særlig højt. Dog udgav det amerikanske forsvarsministerium i november 2013 en arktisk strategi, som understøtter USA's samlede strategi for området og den arktiske strategi, som blev udgivet af US Coast Guard i maj 2013. Fælles for strategierne er, at USA fremstår afventende og monitorerende fremfor at tillægge området væsentlig national sikkerhedsbetydning. Det betyder samlet set, at USA fokuserer på at løfte de kommende opgaver i Arktis gennem internationalt samarbejde.

Råstofudvinding i Grønland har skabt debat internt i rigsfællesskabet om, hvilke ressourcer der måtte have en strategisk betydning for udviklingen i Arktis – både økonomisk og sikkerhedspolitisk. Det skaber et spændingsfelt mellem råstofpolitik, som er grønlandsk ansvarsområde, og sikkerhedspolitik, som er dansk ansvarsområde. Udenlandske investorer,

herunder Kina, er bevidste om dette forhold og vil derfor naturligt søge at gennemføre forhandlinger på ressourceområdet i både København og Nuuk. Det forhold vurderes at være u hensigtsmæssigt for samarbejdet internt i rigsfællesskabet og i relation til udarbejdelse af de omfattende kontraktforhandlinger, der er nødvendige for økonomisk, miljømæssig og sikkerhedspolitisk bæredygtighed i Grønland og Arktis.

5. Konklusion

Som arktisk aktør er rigsfællesskabet i en unik position til at observere og deltage i de hastigt udviklende politiske og økonomiske begivenheder i Arktis og det ekspanderende Kinas rolle i regionen. Danmark har støttet Beijings bestræbelser på at spille en større rolle i Arktisk Råd, og de bilaterale forbindelser er også blevet styrket i de seneste år. Da Kina på mange måder er en nytilkommen i arktisk politik og i socioøkonomiske anliggender, vil Danmark være en værdifuld partner for Beijing, efterhånden som kinesiske interesser i Arktis modnes. Kinas øgede rolle i Arktisk Råd giver desuden den danske regering en ekstra mulighed for at involvere Beijing i en række presserende spørgsmål, som vedrører den nordiske region og Ishavet. Der er flere områder inden for arktiske anliggender, herunder løsning af miljøproblemer, sikker skibsfart, udvikling af regionale adfærdskodekser for økonomisk aktivitet og fælles forskning, hvor de to lande kan samarbejde tættere på bilateralt og multilateralt grundlag. Derudover er en af prioriteterne for den canadiske regering, som p.t. er formand for Arktisk Råd, oprettelsen af et polart erhvervsforum (a Circumpolar Business Forum), som skal skabe forbindelser mellem stats- og erhvervsinteresser i regionen. Dette forum kan medføre endnu mere samarbejde mellem de arktiske stater og asiatiske økonomiske interesser, herunder kinesiske.

Det potentielle boom inden for grønlandsk minedrift kan udvikle sig til en udfordring for dansk-kinesiske relationer afhængigt af resultatet af Kinas resourcediplomati i området. I de sidste år har Kinas økonomiske interesser i Grønland været snævert bundet til spørgsmålet om større grønlandsk suverænitet og Danmarks fremtidige rolle, hvis Grønlands minedriftspotentiale bliver realiseret i større omfang. Potentialet for uranudvinding og -eksport vil fortsat være et særligt ømtåleligt spørgsmål for dansk-grønlandske relationer. Øget handel med Kina og andre asiatiske økonomier er et centralt punkt i Nuuks aktuelle tiltag i forhold til større indflydelse på den fremtidige udvikling, men samtidig udtrykker Grønland bekymring over tab af økonomisk kontrol til eksterne aktører. Kina er et af de få lande, der er i stand til at yde betydelig, kortsigtet økonomisk bistand til fælles udvinding af den store mineral- og energirigdom i landet, og skulle minedriften i Isua komme til at omfatte kinesiske investeringer, vil lignende joint ventures sandsynligvis blive planlagt. Selvom Grønland langtfra er det eneste interesseområde for Kinas resourcediplomati, vil landets særegne og rigelige råstoffer, placering og stabile politiske struktur fortsat være attraktive forhold for kinesiske interesser, da Kina ønsker at udbygge økonomiske partnerskaber.

I takt med Kinas fortsatte politiske og økonomiske fremgang vil Arktis få en langt større betydning for Beijing, efterhånden som Kina får status som stormagt. Imidlertid har det været i Kinas interesse, sammen med andre stater, der søger en højere grad af tilstedeværelse i Arktis, at undgå åbenlyse nulsumspolitikker og i stedet søge det regionale samarbejde og fælles tillidsskabende tiltag og problemløsning. Et hårdt magtbalancescenarie, hvor direkte konkurrence om ressourcer i, adgang til og indflydelse i Arktis bliver normen, er ikke et utænkeligt resultat. Men selvom der er uenighed mellem de regionale regeringer og udefrakommende stormagter med hensyn til visse aspekter af den fremtidige styring af Arktis, favoriserer den nuværende politiske atmosfære samarbejde og kommunikation. Dette vil være det optimale udgangspunkt for Danmark og andre arktiske regeringer for at samarbejde med Beijing, efterhånden som Kinas position som verdenssupermagt bliver mere og mere tydelig.

Det er altså helt usandsynligt, at Kina vil påbegynde militær oprustning i Arktis, og det er ikke sandsynligt, at Kina fremover vil vælge en strategi, som leder til en øget militarisering af Arktis.

Kinas udenrigspolitiske fokus er primært at opbygge partnerskaber fremfor at indgå i konflikter. Konflikterne på grund af grænsedragningen i Det Sydkinesiske Hav og på grund af Senkaku-øerne (Diaoyu-øerne) eller diskussionen på grund af flyzonen (ADIZ) samme sted skygger for, at det ikke er i Kinas interesse at optræde egenrådigt uden for sin egen regionale sikkerhedszone.

For at understøtte sin vækstpolitik er Kina afhængigt af en massiv import af råstoffer. Derfor er netop ressourceperspektivet fremtrædende og dominerende for Kinas interesse i Arktis. Da USA's strategi over for Kina er at inddæmme landet regionalt, mens man samtidig støtter, at landet i højere grad engagerer sig internationalt, må man derfor formode, at Kinas Arktisstrategi er i harmoni med USA's generelle strategi over for Kina. Der er opstået en form for strategisk ligevægt, som man fra dansk side skal være opmærksom på: USA vil ikke modarbejde et kinesisk arktisk engagement, så længe engagementet bidrager til, at Kina tager et større internationalt ansvar.

Kinas fokus i Arktis er at undgå at blive lukket ude af beslutningsprocesser i området. Måske afspejler dette også en kinesisk interesse i at internationalisere Arktis. Det synes at være i dansk interesse i højere grad at holde beslutningsapparatet knyttet til Arktisk Råd og de fem arktiske kyststater, da det vil gøre det nemmere for en mindre nation som Danmark at blive

hørt. Der kan således opstå et misforhold mellem Kinas ønske om at internationalisere Arktis og rigsfællesskabets ønske om en meget begrænset internationalisering af regionen. Derfor skal man fra dansk side være opmærksom på, hvordan man kan afbalancere Kinas mulige politik på netop dette område.

Nye sejlruiter via Arktis vil aflaste Kinas afhængighed af et sejlbart Malaccastræde og gøre adgangen til især Europa væsentlig hurtigere. Kina er opmærksom på nye transitruiter både via Nordøstpassagen og via Nordvestpassagen. Kinas politik på dette område kan rumme strategiske udfordringer, idet Kina på længere sigt ville kunne anvende de nye sejlruiter til at udvide sine maritime interesser. I øjeblikket er det dog de økonomiske og videnskabelige formål, som tjener Kinas interesse i Arktis. De kommende muligheder for udvidelse af flådekapaciteten vil blive en test af kinesisk strategi i et længere perspektiv og dermed også en udfordring af den internationale orden i Arktis; men for nuværende er der ingen grund til at betvivle Kinas interesser i konventionel brug af sejlruiterne.

6. anbefalinger

Da Kinas interesser i Arktis altså koncentrerer sig om handel og ressourcer, bør rigsfællesskabet især fokusere på udvikling inden for følgende områder:

- Man bør generelt understøtte og styrke udviklingen af internationale regler for Arktis. De respektive organer, i særdeleshed Arktisk Råd, der i dag fungerer som forum for arktiske interessenter, er det også i Danmarks interesse at understøtte. Jo mere legitime disse fora er, des bedre kontrol kommer der med udviklingen af aktiviteter i Arktis.
- I Arktis har Danmark muligheden for at understøtte den amerikanske Kina-strategi. USA ønsker at engagere Kina uden for inddæmningszonen for at gøre landet til en international aktør. Derfor bør Danmark overveje, hvordan USA's Kina-strategi skal indgå i en dansk strategi over for Kina i Arktis, således at der i højere grad sker en inddragelse af Kina i det arktiske område.
- Danmark bør forsøge at få USA til at betragte Arktis fra vores perspektiv, også selvom dette eventuelt vil medføre, at man skal forsøge at foranledige USA til at underskrive FN's Havretskonvention. Der er mange muligheder for at påbegynde et tættere dansk-amerikansk samarbejde i Arktis, begyndende med fx et Memorandum of Understanding (MOU) om forøget øvelsesaktivitet og samarbejde om overvågning af aktiviteter i Arktis. Et sådant samarbejde kunne med fordel inkludere Canada, med hvem Danmark allerede har et MOU. Da rigsfællesskabet, Canada og USA ud over at have et historisk dybt allianceforhold udgør den samlede kystlinje langs Nordvestpassagen, er et tættere samarbejde oplagt. Et sådant samarbejde må endvidere formodes at virke dæmpende på andre lande, der måtte have et ønske om at handle imod gældende regler i regionen – herunder Kina.
- Det er i dansk interesse at styrke samarbejdet om en kystvagtstjeneste i Arktis, bl.a. gennem et øget samarbejde med USA's og Canadas kystvagter, som på længere sigt, sammen med det danske søværn, vil være ansvarlige for sejladsikkerheden i Nordvestpassagen. I Arktisk Råd er der eksempelvis allerede et begyndende samarbejde om såkaldte Search and Rescue-operationer og om Protection of the Arctic Marine Environment. Aftalen om søredning i Arktis er den første juridisk bindende kontrakt, der er indgået i regi af Arktisk Råd. Det må være i rigsfællesskabets interesse, at der kommer

flere bindende aftaler med udgangspunkt i dette forum, hvor rigsfællesskabets stemme er så tydelig.

7. Noter

- ¹ Christian Nørgaard Larsen, "Søvndal vil have Kina med i Arktisk Råd", *Berlingske Tidende*, 15. maj 2013.
- ² David Hale and Lyric Hughes Hale, "China Takes Off" *Foreign Affairs* 82, no. November/December (2003); Robert Singh, *Barack Obama's Post-American Foreign Policy – the Limits of Engagement* (Bloomsbury, 2012).
- ³ Walter Raleigh, *The Invention of Ships* (n.p. 1906).
- ⁴ Jens Ejsing, "Kina melder sig i kampen om Arktis", *Berlingske Tidende*, 30. januar 2008; Gordon G. Chang, "China's Arctic Play", *The Diplomat*, 9. marts 2010.
- ⁵ Bonnie S. Glaser and Evan S. Medieros, "The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise"", *The China Quarterly* June, no. 190 (2007): 291-310.
- ⁶ Zheng Wang, "Not Rising but Rejuvenating: "The Chinese Dream"", *The Diplomat*, 5. februar 2013.
- ⁷ "World Bank President Expects China to Hit GDP Growth Target but Warns of Tapering Risk", *Reuters*, 15. september 2013.
- ⁸ Michael Wines, "In China's Annual Assessment, Wen Is Optimistic", *The New York Times*, 5. marts 2012.
- ⁹ Lucy Hornby, "Record Imports Make China World's Top Importer of Crude Oil", *Financial Times*, 12. oktober 2013.
- ¹⁰ Marc Lanteigne, "China's Maritime Security and the "Malacca Dilemma", *Asian Security* 2, no. 4 (2008).
- ¹¹ Peter Hough, *International Politics of the Arctic: Coming in from the Cold*, Routledge Advances in International Relations and Global Politics (New York: Routledge, 2013), p. 31.
- ¹² Zhiguo Gao, "Legal Issues of MSR in the Arctic: A Chinese Perspective", *Arctic Science, International Law and Climate Change, Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht* 235 (2012), p. 142.
- ¹³ "Yellow River Station Opens in Arctic", *China Daily*, 29. juli 2004.
- ¹⁴ Linda Jakobsen, "China Prepares for an Ice-Free Arctic", *SIPRI Insights on Peace and Security* 2010/2 (2012); "Chinese Icebreaker Concludes Arctic Expedition", *Xinhua*, 27. september 2012.
- ¹⁵ Marc Lanteigne, "Northern Exposure: Cross-Regionalism and the China-Iceland Preferential Trade Negotiations", *China Quarterly* 202, no. June (2010).
- ¹⁶ Omar R. Valdimarsson, "Iceland Pushes to Become Arctic Hub after Scrapping Eu Accession", *Bloomberg*, 29. oktober 2013.
- ¹⁷ Suzanne Goldberg, "China Should Have a Say in the Future of Arctic-Iceland President", *The Guardian*, 16. april 2013.
- ¹⁸ "Chinese Tycoon Still Hopes to Sign Icelandic Land Deal", *Agence France-Presse*, 17. august 2013.
- ¹⁹ Jonas Gahr Støre, "Norway and China", artikel i *Dagens Næringsliv*, 11. oktober 2011, *Government of Norway Document Archive*, tilgængelig 16. januar 2014, http://www.regjeringen.no/en/archive/Stoltenbergs-2nd-Government/Ministry-of-Foreign-Affairs/taler-og-artikler/2011/norway_china.html?id=660339.

²⁰ Donald L. Gautier, "Assessment of Undiscovered Oil and Gas in the Arctic", *Science* (2009). Vol. 324, no. 5931, p. 1175-1179.

²¹ Euan Rocha, "Cnooc Closes \$15.1 Billion Acquisition of Canada's Nexen", *Reuters*, 25. februar 2013.

²² Rakteem Katakey and Will Kennedy, "Russia Gives China Arctic Access as Energy Giants Embrace", *Blomberg/National Post*, 25. marts 2013.

²³ Beth Gardiner, "Iceland Aims to Seize Opportunities in Oil Exploration", *The New York Times*, 1. oktober 2013; "Iceland: China's Arctic Springboard?", *Energy Compass*, 26. juli 2013.

²⁴ "Norway's New Govt. Concedes on Oil, Immigration for Support", *Reuters*, 30. september 2013.

²⁵ Keith Bradsher, "Amid Tension, China Blocks Vital Exports to Japan", *The New York Times*, 22. september 2010.

²⁶ Cindy Vestergaard and France Bourgooin, "Should Greenland Mine Its Uranium?" (Danish Institute of International Studies, DIIS Policy Brief 2012). "Greenland Votes to Allow Uranium, Rare Earths Mining", *Reuters*, 24. oktober 2013.

²⁷ Pu Jun, "After Year of Talks, Sichuan Miner Still No Closer to Greenland Deal", *Caixin Online*, 6. november 2012.

²⁸ Will Hickey, "China Targets Greenland for Mining", *Yale Global Online Magazine*, 18. april 2013. James T. Areddy, "Warm to Investors, Greenland Opens Up", *Dow Jones Newswires/Wall Street Journal*, 23. august 2013.

²⁹ "Unions Upset over Greenland's Revised Mining Law", *Arctic Journal*, 21. oktober 2013.

³⁰ Christian Spillmann, "Eu Fights to Catch Chinese in Greenland Rare-Earths Gold Rush", *Agence France-Presse* (2012).

³¹ James Kraska, "The Law of the Sea Convention and the Northwest Passage", *International Journal of Marine and Coastal Law* 2, no. 22 (2007).

³² Marika M. Holland and Cecilia M. Bitz

Bruno Tremblay, "Future Abrupt Reductions in the Summer Arctic Sea Ice", *Geophysical Research Letters* 33, no. 23 (2006).

³³ John McGarrity and Henning Gloystein, "Big Freighter Traverses Northwest Passage for the First Time", *Reuters*, 27. september 2013.

³⁴ Gang Chen, "China's Emerging Arctic Strategy", *Polar Journal* 2, no. 2 (2012). P. 361.

³⁵ Charlotte MacDonald-Gibson, "From China to Rotterdam, and into the Record Books", *The Independent*, 12. september 2013.

³⁶ De otte medlemsstater i Arktisk Råd er Canada, Danmark (Færøerne, Grønland), Finland, Island, Norge, Sverige, Rusland og USA.

- ³⁷ ‘专访：中国愿为北极地区可持续发展作出贡献’ [“Interview: China is Willing to Contribute to Sustainable Development in the Arctic,” *Government of the People’s Republic of China / Xinhua*, 23 March 2013], tilgængelig 16. januar 2014, http://www.gov.cn/jrzq/2013-03/23/content_2360686.htm.
- ³⁸ David Curtis Wright, “The Dragon Eyes the Top of the World: Arctic Policy Debate and Discussion in China”, *Naval War College, China Maritime Institute* 8 (2011). P. 2.
- ³⁹ Olav Schram Stokke, “The Promise of Involvement: Asia in the Arctic”, *Strategic Analysis* 4, no. 37 (2013). P. 476.
- ⁴⁰ “All Eyes on the Arctic Council”, *Deutsche Welle*, 17. maj 2013.
- ⁴¹ “Xinhua Insight: Arctic Council Observer Status Guarantees China’s Legitimate Rights”, *Xinhua*, 16. maj 2013.
- ⁴² Shiloh Rainwater, “Race to the North: China’s Arctic Strategy and Its Implications”, *Naval War College Review* 66 (2013). P. 77.
- ⁴³ “China Backs Arctic Council Agenda of Environment over Development”, *People’s Daily/Xinhua*, 24. oktober 2013.
- ⁴⁴ Mads Fuglede, “Nye prioriteter i amerikansk udenrigspolitik” (København: Center for Militære Studier, 2013); Robert Singh, “Barack Obama’s Post-American Foreign Policy – the Limits of Engagement” (Bloomsbury Academic, 2012).
- ⁴⁵ Association of Southeast Asian Nations. Etableret i 1967 med det formål at styrke økonomisk, social og kulturel udvikling i området. ASEAN består af Indonesien, Malaysia, Filippinerne, Thailand og Singapore.
- ⁴⁶ Tanguy Struye de Swielande, “The Reassertion of the United States in the Asia- Pacific Region” (Louvain: University of Louvain, 2012).
- ⁴⁷ Ibid.; James R. Holmes and Toshi Yoshihara, *Chinese Naval Strategy in the 21st Century : The Turn to Mahan* (New York: Routledge, 2008).
- ⁴⁸ “The Ilulissat Declaration”, Arctic Ocean Conference (Ilulissat Greenland: 27 – 29 may 2008), tilgængelig 16. januar 2014, http://www.oceanlaw.org/downloads/arctic/Ilulissat_Declaration.pdf.
- ⁴⁹ Andres S. Erickson, Austin M. Strange, “No Substitute for Experience – Chinese Antipiracy Operations in the Gulf of Aden”, in *China Maritime Studies* (US Naval War College, 2013). P. 187-90.
- ⁵⁰ Scott Kennedy and He Fan, “The United States, China, and Global Governance: A New Agenda for a New Era” (Wilson Center, 2013), p. 6.
- ⁵¹ Ibid.
- ⁵² Department of Defense, “Air-Sea Battle” (USA: 2013).
- ⁵³ Mikkel Vedby Rasmussen, Esben Salling Larsen, and Jon Rahbek-Clemmensen, “Forsvaret i Arktis” (København: Center for Militære Studier, 2012); “Kongeriget Danmarks strategi for Arktis 2011-2012” (København: Udenrigsministeriet, 2011), p. 15 f.
- ⁵⁴ Amund Lundesgaard, “Norway’s Arctic Power Play, Asia Dream”, *The Diplomat*, 27. marts 2013.

⁵⁵ "Harbour Highlights August 2013", Stornoway Port Authority, tilgængelig 16. januar 2014, <http://www.stornoway-portauthority.com/harbour-lights.html>.

⁵⁶ Fuglede, "Nye prioriteter i amerikansk udenrigspolitik" (2013).

⁵⁷ "Sarex 2013 slut", Forsvaret, 12. september 2013, tilgængelig 16. januar 2013, http://www2.forsvaret.dk/nyheder/nationale_opgaver/Pages/SARex13slut.aspx.

8. Litteraturliste

- "All Eyes on the Arctic Council". *Deutsche Welle*, 17. maj 2013.
- Aredy, James T. "Warm to Investors, Greenland Opens Up". *Dow Jones Newswires/Wall Street Journal*, 23. august 2013.
- Bradsher, Keith. "Amid Tension, China Blocks Vital Exports to Japan". *The New York Times* (23. september 2010).
- Chang, Gordon G. "China's Arctic Play". *The Diplomat*, 9. marts 2010.
- Chen, Gang. "China's Emerging Arctic Strategy". *Polar Journal* 2, no. 2 (december 2012).
- "China Backs Arctic Council Agenda of Environment over Development". *People's Daily/Xinhua*, 24. oktober 2013.
- "Chinese Icebreaker Concludes Arctic Expedition". *Xinhua*, 27. september 2012.
- "Chinese Tycoon Still Hopes to Sign Icelandic Land Deal", *Agence France-Presse*, 17. august 2013.
- Department of Defense. "Air-Sea Battle" (USA: 2013).
- Ejsing, Jens. "Kina melder sig i kampen om Arktis". *Berlingske Tidende*, 30. januar 2008.
- Fuglede, Mads. "Nye prioriteter i amerikansk udenrigspolitik". København: Center for Militære Studier, 2013.
- Gao, Zhiguo. "Legal Issues of MSR in the Arctic: A Chinese Perspective". *Arctic Science, International Law and Climate Change/Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht* 235 (2012).
- Gardiner, Beth. "Iceland Aims to Seize Opportunities in Oil Exploration". *The New York Times*, 1. oktober 2013.
- Gautier, Donald L. "Assessment of Undiscovered Oil and Gas in the Arctic". *Science* (29. maj 2009): 1175-1179.
- Glaser, Bonnie S., and Evan S. Medeiros. "The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise"". *The China Quarterly* June, no. 190 (2007): 291-310.
- Goldberg, Suzanne. "China Should Have a Say in the Future of Arctic- Iceland President". *The Guardian* (16. april 2013).
- "Greenland Votes to Allow Uranium, Rare Earths Mining". *Reuters*, 24. oktober 2013.
- Hale, David, and Lyric Hughes Hale. "China Takes Off". *Foreign Affairs* 82, no. November/December (2003): 36-54.

"Harbour Highlights August 2013", Stornoway Port Authority, tilgængelig 16. januar 2014, <http://www.stornoway-portauthority.com/harbour-lights.html>.

Hickey, Will. "China Targets Greenland for Mining". *Yale Global Online Magazine*, 18. april 2013.

Holland, Marika M., Cecilia M. Bitz, and Bruno Tremblay. "Future Abrupt Reductions in the Summer Arctic Sea Ice". *Geophysical Research Letters* 33, no. 23 (december 2006).

Holmes, James R., and Toshi Yoshihara. *Chinese Naval Strategy in the 21st Century : The Turn to Mahan*. New York: Routledge, 2008.

Hornby, Lucy. "Record Imports Make China World's Top Importer of Crude Oil". *Financial Times*, 12. oktober 2013.

Hough, Peter. *International Politics of the Arctic : Coming in from the Cold*. Routledge Advances in International Relations and Global Politics. New York: Routledge, 2013.

"Iceland: China's Arctic Springboard?". *Energy Compass*, 26. juli 2013.

'专访 : 中国愿为北极地区可持续发展作出贡献' ["Interview: China is Willing to Contribute to Sustainable Development in the Arctic," Government of the People's Republic of China / Xinhua, 23 March 2013], tilgængelig 16. januar 2014, http://www.gov.cn/jrzg/2013-03/23/content_2360686.htm.

Jakobsen, Linda. "China Prepares for an Ice-Free Arctic". *SIPRI Insights on Peace and Security* 2010/2 (2012).

Jun, Pu. "After Year of Talks, Sichuan Miner Still No Closer to Greenland Deal". *Caixin Online*, 6. november 2012.

Katakey, Rakteem, and Will Kennedy. "Russia Gives China Arctic Access as Energy Giants Embrace". *Blomberg/National Post*, 25. marts 2013.

Kennedy, Scott, and He Fan. "The United States, China, and Global Governance: A New Agenda for a New Era". Wilson Center, 2013.

"Kongeriget Danmarks strategi for Arktis 2011-2012". København: Udenrigsministeriet, 2011.

Kraska, James. "The Law of the Sea Convention and the Northwest Passage". *International Journal of Marine and Coastal Law* 2, no. 22 (2007): 257-82.

Lanteigne, Marc. "China's Maritime Security and the "Malacca Dilemma"". *Asian Security* 2, no. 4 (2008): 143-61.

———, "Northern Exposure: Cross-Regionalism and the China-Iceland Preferential Trade Negotiations". *China Quarterly* 202, no. June (2010): 362-80.

Larsen, Christian Nørgaard. "Søvndal vil have Kina med i Arktisk Råd", *Berlingske Tidende*, 15. maj 2013.

Lundesgaard, Amund. "Norway's Arctic Power Play, Asia Dream". *The Diplomat*, 27. marts 2013.

MacDonald-Gibson, Charlotte. "From China to Rotterdam, and into the Record Books". *The Independent*, 12. september 2013.

McGarrity, John, and Henning Gloystein. "Big Freighter Traverses Northwest Passage for the First Time". (27. september 2013).

"Norway's New Govt. Concedes on Oil, Immigration for Support". *Reuters* (1. oktober 2013).

Rainwater, Shiloh. "Race to the North: China's Arctic Strategy and Its Implications". *Naval War College Review* 66 (2013).

Raleigh, Walter. *The Invention of Ships*. n.p. 1906.

Rasmussen, Mikkel Vedby, Esben Salling Larsen, and Jon Rahbek-Clemmensen. "Forsvaret i Arktis". København: Center for Militære Studier, 2012.

Rocha, Euan. "Cnooc Closes \$15.1 Billion Acquisition of Canada's Nexen". *Reuters*, 25. februar 2013.

"Sarex 2013 slut", Forsvaret, 12. september 2013, tilgængelig 16. januar 2013, http://www2.forsvaret.dk/nyheder/nationale_opgaver/Pages/SARex13slut.aspx.

Singh, Robert. *Barack Obama's Post-American Foreign Policy – the Limits of Engagement*. Bloomsbury, 2012.

Spillmann, Christian. "Eu Fights to Catch Chinese in Greenland Rare-Earths Gold Rush". *Agence France-Presse* (5. august 2012).

Stokke, Olav Schram. "The Promise of Involvement: Asia in the Arctic". *Strategic Analysis* 4, no. 37 (2013).

Strange, Andres S. Erickson, and Austin M. "No Substitute for Experience – Chinese Antipiracy Operations in the Gulf of Aden". In *China Maritime Studies: US Naval War College*, 2013.

Jonas Gahr Støre, "Norway and China", artikel i *Dagens Næringsliv*, 11. oktober 2011, *Government of Norway Document Archive*, tilgængelig 16. januar 2014, http://www.regjeringen.no/en/archive/Stoltenbergs-2nd-Government/Ministry-of-Foreign-Affairs/taler-og-artikler/2011/norway_china.html?id=660339.

Swielande, Tanguy Struye de. "The Reassertion of the United States in the Asia-Pacific Region". Louvain: University of Louvain, 2012.

"Unions Upset over Greenland's Revised Mining Law". *Arctic Journal*, 21. oktober 2013.

Valdimarsson, Omar R. "Iceland Pushes to Become Arctic Hub after Scrapping EU Accession". *Bloomberg*, 29. oktober 2013.

Vestergaard, Cindy, and France Bourgoin. "Should Greenland Mine Its Uranium?". Danish Institute of International Studies, DIIS Policy Brief 2012.

Wang, Zheng. "Not Rising but Rejuvenating: 'The Chinese Dream'". *The Diplomat*, 5. februar 2013.

Wines, Michael. "In China's Annual Assessment, Wen Is Optimistic". *The New York Times*, 5. marts 2012.

"World Bank President Expects China to Hit GDP Growth Target but Warns of Tapering Risk", *Reuters*, 15. september 2013.

Wright, David Curtis. "The Dragon Eyes the Top of the World: Arctic Policy Debate and Discussion in China". *Naval War College, China Maritime Institute* 8 (august 2011).

"Xinhua Insight: Arctic Council Observer Status Guarantees China's Legitimate Rights". *Xinhua* (17. maj 2013).

"Yellow River Station Opens in Arctic". *China Daily*, 29. juli 2004.

